

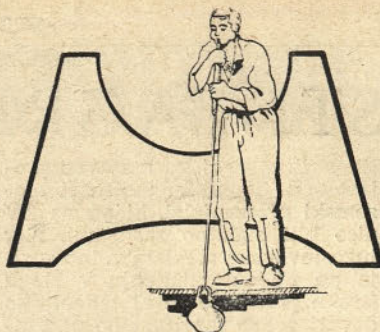

GLASILO KOLEKTIVA STEKLARNE HRASTNIK

Leto VIII.

Hrastnik, 5. 10. 1972

St. 10

Urejuje uredniški odbor: Raci Viktor, Bevec Justa, Premec Jože, Korbar Heda, Marcen Alojz, Gerhard Jože, Strgaršek Janko. Odgovorni urednik Gerhard Jože, Uredništvo in uprava: Steklarna Hrastnik. Izhaja vsakega 5. v mesecu. Naslov: »Steklar« glasila kolektiva Steklarne Hrastnik. tel. 814-622 — interno 63. Tisk in klišej: AERO kemična in grafična industrija Celje

REZULTATI POSLOVANJA ZA DOBO JANUAR-AVGUST

Stanje zaposlenih se bistveno iz meseca v mesec ne menja. Povprečno stanje zaposlenih na dan 31. 8. 1972 je bilo 1.782, od tega 899 moških in 883 žensk.

V obdobju poročanja smo vskladiščili 12.066.215 kg steklenih izdelkov, to je 88,87 % operativnih planov. V obratu ročne in polavtomatske proizvodnje je bilo proizvedenega 5.064.294 kg ali 95,83 % operativnih planov, v obratu avtomatske proizvodnje pa 7.001.921 kg ali 84,44 % od operativnih planov za 8 mesecev. Na doseganje operativnih planov je vplival proizvodni asortiman, delno pa tudi težave pri vzdrževanju strojev zaradi neredne izdelave rezervnih delov, na katero vpliva nelikvidnost, ki nas še vedno tare. Poleg tega pa je tudi problem z delovno silo, predvsem v avtomatski proizvodnji.

V obdobju poročanja smo prodali 12.546.248 kg steklenih izdelkov, to je za 480 ton več, kot smo proizvedli in tako so se za toliko znižale zaloge gotovih izdelkov.

Dosežene neto prodajne cene se gibljejo nekaj nad višino predvidene z letnim planom. Na višino doseženih prodajnih cen je vplival prodani asortiman.

V obdobju januar-avgust smo izvozili za 1.695.201,28 dolarjev, kar je sicer nekaj izpod predvidene višine z letnim planom, v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta pa je to za 14,45 % več.

Realizacija stekla je dosežena v višini 97.100.202,43 din, to je 101,19 % od osemmesečnih operativnih planov. Kljub tako ugodni realizaciji pa ugotavljamo, da nam je lastna cena proizvodnje po kg precej visoka. Z drugimi besedami povedano, višina dose-

ženih stroškov je za takšen obseg proizvodnje sorazmerno previsoka. Ravno na tem področju nas čaka precejšnje delo, predvsem na področju dviganja zavesti zaposlenih. Doseči bi morali pri zaposlenih to, da vse to, s čimer razpolagamo in s čimer manipuliramo, predstavlja sredstva in da je ravno od tega, kako ta sredstva uporabljamo, odvisna višina našega dohodka, s tem pa neposredno tudi višina osebnih dohodkov.

Celotni dohodek, ki ga poleg realizacije stekla oblikujejo realizacija uslug, izredni dohodki, smo dosegli v višini 100.268.217,05 din, to je 66,85 % od letnega plana, celotni poslovni stroški pa znašajo 53.744.369,30 din ali 66,69 % od letnega plana. Dohodek smo dosegli v višini 46.523.847,75 din ali 67,04 % od letnega plana.

Iz teh pokazateljev je razvidno, da je višina dohodka v celotnem dohodku ugodna. Tako je tudi prav, saj je izključno dohodek tisti, ki vpliva na višino akumulacije in osebnih dohodkov.

V obdobju poročanja smo za osebne dohodke realizirali 36.297.663,11 din.

Povprečni osebni dohodek za obdobje poročanja znaša 1.763,58 din. Glede na našo notranjo delitev, ki jo je sprejel delavski svet, smo v obdobju poročanja ustvarili 11.821.709,71 din bruto skladov. Po formiranju rezervnega sklada podjetja, skupnega rezervnega sklada in posojila za nerazvita področja nam ostane 8.579.075,13 din za neto sklade.

Že prej sem omenil, da nelik-

vidnost ni obšla našega podjetja. Terjatve od kupcev so bile 31. 7. 1972 42.279.912,61 din, 31. 8. 1972 pa 41.847.275,66 din. To stanje ima svoj vpliv na več področij

poslovanja, predvsem pa na nabavo surovin in reprodukcijskega materiala, brez katerega proizvodnje ni.

Krsnik Franjo

Socialistična republika Slovenija
Skupščina občine Hrastnik

Splošni poziv

obveznikom-nabornikom

Na podlagi 15. in 16. člena Zakona o vojaški obveznosti (Ur. l. SFRJ, št. 8/69)

pozivamo

vse obveznike — nabornike, rojene v letu 1954, stalno ali začasno stanujoče na območju občine Hrastnik, ki iz kakršnihkoli razlogov niso prejeli poziva za nabor, da se dne 17. 10. 1972 ob 8. uri javijo naborni komisiji v sejni dvorani Delavskega doma, Log 2.

Ta poziv velja tudi obveznikom — nabornikom starejših letnikov, ki iz kakršnihkoli razlogov do sedaj niso bili na naboru, ter obveznikom — nabornikom začasno nesposobnim, katerim je naborna komisija odredila, da se zgledajo ponovno pri naborni komisiji za oceno sposobnosti v letu 1972.

Kdor se temu pozivu ne odzove, ga bomo predlagali v kaznovanje po 68. členu Zakona o vojaški obveznosti (Ur. l. SFRJ, št. 8/69).

V. D. ŠEFA
ODSEKA ZA NARODNO OBRAMBO
Dušan Grešak

Izdelava razsvetljavnih teles na stroju »LAJKA«

Združeni brigadi PERCL — HABERL v času dopustov pri izdelavi razsvetljavnih teles za lestence

ZANIMIVOSTI ZAGREBŠKEGA VELESEJMA

Jesenski zagrebski velesejem je nekaj povsem drugega kot takšna ista manifestacija spomladi. Če ima spomladanski velesejem značaj razstavljanja proizvodov, potem je smisel jesenskoga sejma popestren z bogato vsebino razgovorov o tekočem stanju v gospodarstvu, perspektiva za bodoče leto in pa izborov izdelkov, ki se vnašajo v programe potrošnikov stekla kot novi izdelki. Zaradi tega je obisk na ZV s strani poslovnih ljudi zmeraj večji kot spomladi, saj je kot sem rekel tudi njegova stopnja poslovnosti precej večja. Če bi se izključno omejili na razstavo našega podjetja, mislim, da je udeležba na tej manifestaciji jugoslovanskega gospodarstva še zmeraj zanimiva, odnosno postaja vedno bolj zanimiva s stališča poslovnih obiskov in manj gledano skozi potrošnikove oči. Seveda je cilj udeležbe na sejmju tudi v tem, da se na njem pokažejo novi izdelki, ki jih podjetje želi vključiti v svoj asortiman proizvodnje in prodaje. Mi smo tudi letos kot vse doslej zasledovali tudi to, vendar moram reči, da nismo popolnoma zadovoljili našim željam, verjetno pa tudi ne željam potrošnikov. Nove stenske plafonere in pa serija vrčev z garnituro ročno izdelanih kozarcev so nekoliko popestrili naš, moramo priznati, nekoliko spoštljivo ostareli asortiman. Res je, da s področja razsvetljavnega stekla, ne moremo prikazati, zaradi pomanjkanja prostora, vse kar prinesemo novega. Toda mi nismo le proizvajalci stekel za osvetlitev, mi smo proizvajalci stekla za gospodinjstvo, gostinstvo in tudi industrijo. Mislim, da bomo morali v naslednjem letu temeljito pregledati sedanje stanje našega asortimana v blagu široke potrošnje ter pristopiti h globalni spremembi oblik posameznih vrst blaga.

Ker že omenjam problem asortimana pri nas, moram omeniti vprašanje konkurence domačih in tujih proizvajalcev stekla ter njihove asortimane. Na sejmju je bilo jasno videti, da jugoslovanske tovarne vlagajo napore v izboljšanje svoje kvalitete in svoje asortimane, uvajajo nove oblike in se trudijo nekako zadovoljiti fantazijo kupca. Vse to v neki meri uspeva, toda zasnovano je vse na ročni klasični proizvodnji izdelkov, ki ne morejo dati količin, s katerimi bi lahko zadovoljili povpraševanje po kvaliteti in dobro oblikovanih izdelkih. Vsi se izogibajo, ali pa ne morejo ob-

likovati za stroj, za masovno proizvodnjo. Tukaj so močnejši inozemski proizvajalci, ki pa na ZV niso bili občutno zastopani. Ker jugoslovanska steklarska industrija po mojem mišljenju v blagu široke potrošnje še ni tehnološko dovolj dobro razvita, smo na vsakem sejmju priča razgovorov, odnosno kritiki, da nimamo količin, da smo desortirani, skratka ne moremo zadovoljiti interesov kupcev po blagu, ki ima vsakodnevno praktično uporabo. Zato nas ta sejem zopet uči isto, kakor so bile

ječar pa pristopa k cementiranju in nadaljnji prodaji. Ponovno se je pokazalo pomanjkanje proizvodov stiskane izvedbe za široko potrošnjo, ne dovolj velika količina servisov za vino, liker, vodo, občutno pomanjkanje cilindrov za petrolejke ter delno pomanjkanje posameznih vrst svetlobnih teles. Kljub vsemu so imeli kupci občutek in seveda tudi mi z njimi, da smo v letošnjem letu nekoliko bolj preskrbeli tržišče, kljub temu pa bi glede na možnosti lahko tudi več. Iz tega izhaja, da je res-

Novi asortimani odnosno vrči ter kozarci, ki smo jih razstavili na sejmju, so doživeli med gostinskimi delavci ugodno oceno in zbudili zanimanje. Zaradi tega moramo takoj pristopiti k izdelavi železnih modelov, da se nam ne bo dogajalo tako, kot je bilo to pri BIO seriji, da smo potrebovali več kot leto dni za organiziranje proizvodnje. Ta serija bi morala priti na trg najkasneje do konca januarja, saj je zaradi tega smiselni v prvem kvartalu v letu.

Tudi tuji partnerji so nas obiskali, to pa predvsem taki, s katerimi še nimamo poslovnih stikov. Bilo je nekaj zanimivih obiskov iz Kuvajta, Anglije, Saudske Arabije ter tudi nekaterih drugih držav v Evropi. Na splošno so bili zainteresirani za blago, vendar zaradi pomanjkanja razstavljenih eksponatov in prospektovnih materialov ni bilo možno razgovor dokončati že na samem sejmju, temveč so bili dogovori običajno zaključeni, tako da bomo posredovali naše tehnične ali pa druge skice ter komercialne vzorce, iz katerih bi bilo možno po tem plasirati naročilo. Mišljenja sem, da bomo vseeno morali tudi pri razsvetljavnem steklu pristopiti k izdelavi neke vrste kataloga ali prospektnega materiala, saj se število izdelkov tako hitro povečuje in širi v nove oblike, da je že skoraj nemogoče tudi doma preko obsežnih fasciklov s tehničnimi načrti priti do spoznanja, za kakšne izdelke gre. Nekoliko lažje nam je pri nujenju kristalnih obeskov, ki jih imamo na fotografijah v obliki priročnega kataloga. Obeski so tudi drugače predmet posebnega interesa in moramo dejansko vložiti vse napore, da bomo s temi svetlobnimi telesi prišli v dovolj veliki količini čimprej na trg. Interes je velik, če ne bomo mi, potem bo prišlo ponovno do uvoza.

Na kratko še o kvaliteti, ki je gledano v poprečku še zmeraj relativno dobra, ne napreduje, vendar tudi ne nazaduje ter je še sprejemljiva. Vseeno pa jo bo potrebno izboljšati. Napredek smo dosegli po oceni kupcev v kvaliteti pakiranja.

Če ocenjujemo še enkrat sejem, potem moram reči, da so vtisi pozitivni, količina in vrednost zaključenih poslov primerna, tako da nam omogoča normalno delo v letošnjem letu in dobro osnovo za pripravo plana za leto 1973.

Martin Mlinar

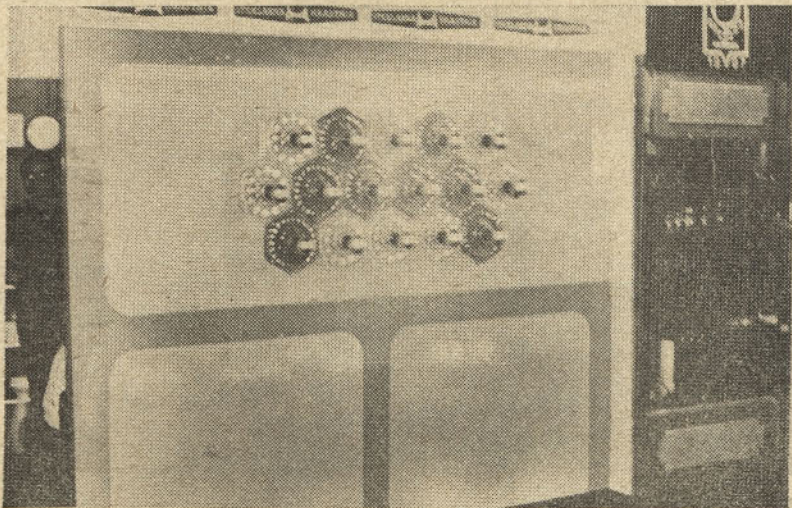

Lično aranžiran pano Steklarne Hrastnik na velesejmju

izpisane učne lekcije dosedanjih, da je potrebno večati proizvodnjo blaga za vsakodnevno uporabo, to pomeni konzumno steklo v kvalitetni izdelavi, primerni obliki in odgovarjajoči količini.

Če bi bežno prešel skozi vsebino razgovorov, ki so bili opravljeni na sejmju, potem bi moral reči, da smo v letošnjem letu pokrili potrebe po standardnih strojnih gostinskih kozarcih in da nam pri tem blagu reviziran uvoz že nekoliko zavira prodajo. Blago se uvaža iz Romunije, Steklarna Za-

nično potrebno, predvsem v proizvodnji stiskanih izdelkov preiti na bolj produktivno tehnologijo, zmanjšati asortimane in doseči resnično masovno proizvodnjo v konzumnem blagu. Kratkoročno bi bilo potrebno iskati možnosti povečanja proizvodnje cilindrov, dekoriranih kozarcev, vrčev za vodne servise, vinske servise in servise za liker. S tem blagom bi bistveno dopolnili naš v poletju desortiran asortiman ter občutno povečali svoje uspehe in pokrili zahteve trga.

Nova razsvetljavna telesa na velesejmju v Zagrebu

Direktor »Sijaja« na obisku v našem razstavnem prostoru na velesejmju

PREDLOGI ZAVAROVANCEV STEKLARSKE INDUSTRIJE

Tudi v našem podjetju se je obravnaval osnutek statuta skupnosti pokojninsko invalidskega zavarovanja na več sestankih, osnovnih organizacijah sindikata in v drugih organiziranih razpravah. Zanimanje za nov sistem je bil povprečen, ker so vprašanja le kolikor toliko težjega značaja, tako da vsi zavarovanci v nekaterih pogledih niso v celoti doumeli variante in določila osnutka. Najbolj zanimiva so vprašanja benificirane delovne dobe, odmerjanja nadomestil invalidom, priznanja delovne dobe prebrite na delu od 6. 4. 1941 do 15. 5. 1945, desetletnega obdobja za izračun pokojnine, valorizacijskega faktorja in tako dalje.

Pri obravnavi osnutka zakona in statuta skupnosti pokojninsko-invalidskega zavarovanja so bile sprejete naslednje pripombe:

1. Strinjamo se s stališčem, ki jih je podala posebna komisija družbeno političnih organizacij občin Hrastnika, Trbovelj in Zagorja z dne 22. 6. 1972 s tem, da naj se te pripombe obravnavajo in upoštevajo pri sprejetju zakona oziroma statuta, v kolikor že niso vnešene v čistopis osnutka.

2. Poleg pripomb posebne komisije pa imamo na določila statuta glede obravnave posameznih variant naslednje stališče:

59. člen

Po tem členu se osebni dohodek iz prejšnjih let valorizirajo po gibanju poprečja osebnih dohodkov na območju skupnosti. S tem v zvezi se pojavlja vprašanje, kaj pomeni razlika gibanja poprečja osebnih dohodkov na območju skupnosti in kaj pomeni po varianti za odstavek na podlagi statističnih podatkov o gibanju povprečnih osebnih dohodkov vseh zaposlenih delavcev v preteklem letu.

Pri desetletnem obdobju bi bilo potrebno, da bi se vedelo, po čem bodo upoštevani valorizacijski faktorji, ker ob osnutku si nihče ne more izračunati osnove, če mu faktorji niso znani. Desetletno obdobje je namreč dolgo obdobje, zato je poznavanje valorizacijskih faktorjev temeljno za izračun osnove.

60. člen

Naj se upošteva osebni dohodek za izračun pokojninske osnove in ne varianta, ki določa kvalifikacijsko skupino najvišjega oziroma najnižjega osebnega dohodka. Po tej varianti namreč ni določeno, katera so tista merila, ki bodo določala višino osebnih dohodkov, ker v Sloveniji nimamo izdelanih kvalifikacijskih struktur, niti prave nomenklature poklicev. Če se upošteva samoupravni sporazum, so pa kvalifikacijske strukture samo osnova za izračunavanje mase osebnih dohodkov, pri obračunu postavljanja kategorij kvalifikacij v najvišjo oziroma najnižjo mejo pa ni upoštevan faktor stimulacije. Poleg tega pa so pravilniki o delitvi osebnih dohodkov v mnogih primerih glede na ocenitev posameznih delovnih mest zelo različni, od priznane mase za osebne dohodek posameznih delovnih mest po kvalifikacijskih skupinah, tako da ta varianta ne predstavlja delitev osebnega dohodka po delu, zato je nespre-

jemljiva tudi za izračun pokojninske osnove.

Obdrži naj se 60. člen brez variante.

62. člen

Upoštevajoč dejstvo, da se za vsako leto zaposlitve po izpolnitvi pogojev za polno starostno pokojnino prizna še 1 % od odmerjene pokojnine, in sicer skupno največ za 5 %, ni pravilno merilo v sorazmerju na efektivno delo.

Oseba, ki izpolni pogoje za starostno pokojnino in ostane še naprej v delovnem razmerju, mora od svojega osebnega dohodka plačevati vse ustrezajoče odstotke, na drugi strani pa se ji priznava samo ustrezajoči procent od že odmerjene pokojnine, ne pa procent od osnove za izračun pokojnine.

63. člen

Ukinjena je začasna invalidska pokojnina, kar bi pravzaprav lahko glede na razmere še ostala s tem, da se ne bi odbijali ustrezajoči odstotki. Po osnutku zakona je predvidena pravica do invalidske pokojnine za zavarovance, ki postanejo delovni invalidi, katerim po statutu ni zagotovljena ustrezna zaposlitev po 139. členu; upoštevala naj bi se varianta 55 oziroma 50 let (moški — ženske) in ne 60 oziroma 55 let. Ostala naj bi tudi 4. točka kot varianta.

65. člen

Pri računanju razdobja zadnjih 5 oziroma 10 let pred invalidnostjo naj se sicer upoštevajo vse tiste prekinitve, ki so določene v tem členu, nikakor pa ni pravilno, da se med to šteje tudi čas, ko je bil zavarovanec na vojaških vajah v JLA. Vsak zavarovanec se mora na poziv pristojnega organa udeležiti vojaških vaj, v tem času se mu tudi ne prekinja delovno razmerje, zato ni pravilno, da se to obdobje ne šteje v zavarovalno dobo.

70. člen

Naj se osvoji varianta 1 leta, s tem da enako ostane tudi za ostale točke tega člena.

76. člen

Ne pride v poštev 900 din, ampak naj se upošteva kalkulativen osebni dohodek po družbenem do govoru za NK oziroma PK.

87. člen

Glede na zakon je prav, da statut določa izbirno pravico po lastni presoji zavarovanca, kar naj ostane v statutu.

91. člen

Drugi odstavek naj se spremeni tako, da vdova v vsakem primeru pridobi pravico do družinske pokojnine, ko dopolni 45 let starosti, ne glede na to, koliko je bila stara ob moževi smrti, če je v osebni zavarovanca izpolnjen pogoj za starostno ali invalidsko pokojnino.

Možnosti za zaposlitev žensk brez kvalifikacije so majhne. Z odpravnino in oskrbnino sicer rešujemo socialni položaj vdov, ko pa dopolnijo 45 let starosti, naj se jim prizna družinska pokojnina.

Alternativa: vdovi, ki se po moževi smrti vendarle zaposli, naj bi priznali v pokojninsko dobo od moževe pokojninske dobe toliko

časa, kolikor je z njim živela v zakonski skupnosti. Tako bi ji le omogočili primerno pokojnino za starost ali invalidnost.

Po sedaj veljavnih predpisih izgubi vdova pravico do družinske pokojnine, ko najmlajši otrok dopolni 15 let starosti, sama pa še ni stara 45 let (40 let). Po 3. odstavku 91. člena pa pridobi vdova pravico do družinske pokojnine, če je po moževi smrti ostal otrok ali več otrok, ki imajo pravico do družinske pokojnine, vdova pa proti njim izpolnjuje roditeljske dolžnosti.

V novem sistemu bo torej vdova pridobila pravico do družinske pokojnine oziroma obdržala to pravico pod ugodnejšimi pogoji. Ti ugodnejši pogoji naj bi veljali tudi za vdovo, ki je oziroma bo do 31. 12. 1972 izgubila pravico do družinske pokojnine, ker je najmlajši otrok izpolnil 15 let. To bi bilo treba urediti v prehodnih in končnih določbah statuta.

109. člen

Pri obravnavi, kaj se šteje med dohodke upokojenca in članov njegovega gospodinjstva, je potrebno dejansko, realno presoditi, kako upoštevati vse ustrezajoče dohodke. Pri tem je potrebno imeti tudi v mislih to, da člani gospodinjstva mnogokrat osebno ne želijo in nečejo pomagati upokojenca, da je odvisen od svoje pokojnine in da je zelo vprašljivo, v praksi pa zelo malo primerov, ko člani gospodinjstva od svojih dohodkov prispevajo za upokojence. Tako mnenje vzbuja tudi nasprotja, zato je potrebno, da vsakemu članu, kakor tudi upokojenca zagotovimo eksistenčni minimum materialnih sredstev, če ni dovolj pokojnine, da ga pokrijemo z varstvenim dodatkom.

119. člen

Sedanji seznam telesnih okvar, ki se bo začasno uporabljal tudi po 1. 1. 1973, je po mnenju strokovnjakov — zdravnikov zastarel, zato je treba zvezni družbeni dogovor o telesnih okvarah čimprej sprejeti. To velja tudi za seznam poklicnih bolezni.

Ta zahteva je utemeljena glede na to, da se je proizvodna struktura izredno menjala, da so se s tehnološkim razvojem proizvodnega procesa pojavila nova obolenja, ki se lahko opredeljujejo kot poklicne bolezni. Ravno tako pa nastopajo telesne okvare najrazličnejših oblik, ki niso sedaj zajete v seznamu. Vprašljivo je tudi, če je 30 % realna meja?

120. člen

V osnutku so navedene nominalne vrednosti in bi bilo potrebno določiti vsakoletno valorizacijo. Enako bi bilo potrebno določiti valorizacijo za vse tiste vrednosti, ki so določene v konstantnih zneskih. V 183. členu je sicer določeno, da se invalidnine praviloma usklajujejo, vendar naj bi ta praviloma ostala zakonitost.

127. člen

Uveljavi naj se varianta, da delovni invalid, ki po lastni volji v šestih mesecih po priznanju pravice do poklicne rehabilitacije z njo ni začel, izgubi pravico do rehabilitacije in pravico do oskrbnine.

137. člen

Upošteva naj se varianta povečanja povprečnega osebnega dohodka na območju skupnosti v prejšnjem koledarskem letu.

139. člen

Upošteva naj se starost 55 oziroma 50 let.

140. člen

Naj se upošteva varianta 6 mesecev.

150. člen

Pri začasnem nadomestilu bi bilo potrebno upoštevati, če ima invalid družinske člane, ki jih je dolžan preživljati in bi se v tem primeru to nadomestilo odmerilo vsaj v višini 75 %.

155. člen

Naj se upošteva druga varianta, kar je razvidno iz gradiva, ki smo ga posredovali delovnim invalidom.

Četrti odstavek 155. člena k varianti je nesprejemljiv, določiti je potrebno druga merila.

Za invalide tudi ni sprejemljiva sedanja odmera nadomestila, prav tako pa ne prva varianta.

162. člen

Potrebno bi bilo določiti, pri katerih nesrečah pri delu ali poklicnih obolenjih mora skupnost sodelovati?

166. člen

Prevoz naj se plača, ali pa se člen v celoti črta.

180. člen

Pokojnine naj se tudi v novem sistemu usklajujejo po načelu regresije, in sicer samo za zvišanje življenjskih stroškov, ki enako prizadene vse uživalce pokojnine. Razmisliti bi bilo treba o tem, da se vsem brez razlike prizna enak draginski dodatek. Usklajevanje pokojnin zaradi gibanja osebnih dohodkov in ohranitve razmerja med poprej in pozneje odmerjenimi pokojninami pa naj bo enotno za vse upokojence (isti odstotek za vse pokojnine ne glede na njihovo višino).

183. člen

Postaviti je treba obveznost skupščine glede valorizacije.

187. člen

Naj se določi prva varianta tako, da pokojnina in osebni dohodek iz ponovne zaposlitve vplivata na izplačevanje pokojnine.

222. člen

Zavarovalna doba naj se šteje s povečanjem za uveljavljanje starostne pokojnine brez izjeme vsem zavarovancem, ki delajo na delovnih mestih, na katerih se delo šteje s povečanjem in se zanje plačuje prispevek za benificirano zavarovalno dobo.

Organizacije plačujejo za benificirano zavarovalno dobo prispevek, izračunan na ekonomski osnovi. Pri izračunu prispevka se upošteva štetje zavarovalne dobe s povečanjem in znižanje starostne meje. Tako ni razloga, da bi se zavarovalna doba s povečanjem upoštevala v invalidskem zavarovanju in le izjemoma tudi za starostno pokojnino.

(Dalje na 4. strani)

PREDLOGI ZAVAROVANCEV STEKLARSKE INDUSTRIJE

(Nadaljevanje s 3. strani)

Po obstoječem predlogu delovna mesta, za katera je Zvezna ljudska skupščina sprejela dopolnitev zakona, kot steklopihalci, strojni steklarji, brusilci globokega brušenja, stekloslikarji, delavci v zmesarnah, kurjači na parnih lokomotivah in še nekatera druga delovna mesta niso vključena v 223. člen statuta, kjer se zavarovalna doba šteje s povečanjem za uveljavljanje starostne pokojnine in pravic iz invalidskega zavarovanja. V osnutku so predvidena samo tako imenovana klasična delovna mesta, medtem ko niso všteta delovna mesta, za katera je Zvezna ljudska skupščina na podlagi predložene zdravniške in druge strokovne dokumentacije priznala beneficiran delovni staž. Za našeta delovna mesta se priznava benefikacija pri starostnem zavarovanju, medtem ko je po 227. členu predvideno, da bi skupnost v posebnem seznamu ali s posebnim aktom predvidela oziroma določila še druga delovna mesta, za katera pa bi se priznal beneficiran staž samo v primeru invalidskega zavarovanja. Katera pa bodo tista delovna mesta, trenutno še ni znano, ker niso navedena v prilogi, niti v samem osnutku zakona oziroma statuta. Vsekakor pa so delovna mesta steklarske industrije v Sloveniji izključena iz benefikacije za starostno pokojnino. Ostale republike so stanje, kot ga je določila Zvezna ljudska skupščina obdržale in ne bodo — kot izgleda — spremenile odločitve Zveznega zakona.

Postavlja se vprašanje, ali gre v tem primeru še za enotnost socialnega zavarovanja in za enakost po ustavnih načelih. Če se primerja delo delavca v steklarski industriji, za katere je bil priznan beneficiran delovni staž, za kar je na razpolago vsa ustrezajoča medicinska in druga dokumentacija, če se zadeva preveri na licu mesta, upoštevajoč vse delovne pogoje, je vsekakor razvidno, da se s kakršnikoli tehničnimi in drugimi izboljšavami ne dajo odpraviti škodljivi vplivi delovnega mesta za delavca. To je tudi temeljni pogoj po 220. členu osnutka statuta, ker se v zvezi z opravljanjem dela na delovnem mestu pojavljajo in delujejo škodljivi vplivi na zdravstveno stanje in delovno zmožnost delavca, čeprav so na zadevnem delovnem mestu uporabljeni vsi splošni in posebni varstveni ukrepi, ki jih določajo predpisi ter drugi ukrepi, s katerimi je mogoče vplivati na to, da se ti vplivi zmanjšajo oziroma odpravijo.

Če bo uzakonjena novost, ki jo predvideva osnutek, da naj se beneficirana zavarovalna doba kot pravilo uveljavlja le pri pravicah iz invalidskega zavarovanja in samo v naštetih oblikah po 223. členu pri starostni pokojnini, pomeni, da steklarska industrija v celoti izgublja beneficiran delovni staž.

Mnenje, da bi v drugačni pravni rešitvi bil izredno velik in naraščajoč pritisk po beneficiranju zavarovalne dobe, če se ne bi uzakonila republiška varianta, je neumestno in nevzdržno, ker je potrebno za upravičenost po beneficiranju izvesti celoten medicinsko-znanstveno dokumentacijski

postopek in dokazati škodljivost vplivov. V vseh ostalih primerih, ko se to ne da dokazati, naj bo zahteva po taki pravici tako ali drugače zavržena.

Po statističnih podatkih delavci steklarske industrije v večini primerov že sedaj, ko so upokojeni na podlagi beneficiranega delovnega staža z možnostjo upokojitve starosti 50 let in 40 let pokojninske dobe, v poprečju nasproti ostalim poklicem zelo kratek čas uživajo starostno pokojnino. V večini primerov gre za bolezni, ki so takorekoč poklicnega značaja, ki so zlasti v starostnem obdobju neozdravljive, ki pa zelo vplivajo na zdravje zavarovancev. Obstajajo sicer posamezne izjeme, ki pa se jih ne da posplošiti, ker gre v večini primerov za izredno slabo zdravstveno stanje. Iz podatkov, ki so na razpolago, se lahko tudi vidi, da delavci ostalih poklicev po upokojitvi še iščejo najrazličnejše dodatne zaslužke, medtem ko delavci steklarske industrije tega ne zmorejo, in sicer ne zato, ker imajo previsoke pokojnine, ki so mnogokrat znatno nižje od ostalih poklicev, temveč zato, ker so oslabei, izčrpani in to zaradi škodljivih vplivov za čas svojega aktivnega dela.

Ne moremo pa tudi mimo dejstva, da ostale republike priznavajo beneficiran staž za poklice, ki jih je določal Zvezni zakon. Ob vsem tem pa je celotna dokumentacija zbrana za ustrezajočo delovna mesta enotna in je služila kot dokument vsem republikam — republiškim organom. Kako je mogoče, da se je edino slovenska skupnost odločila za drugačno stališče kot skupnosti ostalih republik, ker so le vse te skupnosti obravnavale ena in ista delovna mesta na podlagi iste dokumentacije.

V zvezi z določilom 223. člena predlagamo naslednjo spremembo:

a) V 223. členu naj bi se vključila tudi delovna mesta delavcev steklarske industrije, kot je to določal Zvezni zakon in sicer za: ročne pihalce stekla, nabiralce dna, nabiralce stekla na kiko, nabiralce stekla na stiskalnici, krogličarje, strojne steklarje, brusilce globokega brušenja, delavce, ki delajo na delovnih mestih ročnega mešanja in vlaganja zmesi v steklarsko peč, stekloslikarke ter ostale, ki jih navaja zakon.

b) V kolikor ni sprejemljiva varianta pod a), naj bi se 223. člen v celoti črtal, določilo pa bi se, da delovna organizacija in skupnosti sklenejo poseben sporazum, na podlagi katerega bi se ugotovilo, kaj se da ob že obstoječi zdravniški dokumentaciji s tehničnimi posegi glede škodljivih vplivov še odpraviti, določiti tudi čas izvršitve teh posegov, v nasprotnem primeru pa priznati zavarovalno dobo s povečanjem tudi za starostno pokojnino. V kolikor pa se ugotovi, da škodljivih vplivov ni mogoče odpraviti, se s sporazumom s skupnostjo določijo delovna mesta, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem.

O zavarovalni dobi s povečanjem je spremenjeno stališče, kot je navedeno v osnutku statuta, obravnaval republiški odbor sindikata in bo verjetno v tem pogledu zavzel drugačno stališče kot

je v osnutku, zlasti zato, ker se ne morejo vsa delovna mesta, za katera je bil priznan beneficiran staž, obravnavati in izključiti enako, temveč je potrebno o vsakem primeru posebej ugotoviti škodljivost vplivov na zdravstveno stanje delavca. V kolikor bo Republiški odbor zavzel tako stališče, se tudi steklarna Hrastnik z njim strinja.

Steklarna Hrastnik zaposluje okrog 400 zavarovancev, ki so razporejeni na delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Ravno zaradi tega so vsi zavarovanci zainteresirani, kako bo z rešitvijo beneficiranega staža v Sloveniji in ostalih republikah, zlasti pa z rešitvijo, ki bo pravno rešena v statutu Slovenske skupnosti.

247. člen

Člen določa, da mora pristojni organ izdati ustrezajočo odločbo v 60 dneh, vendar ta dolžnost ni sankcionarna. V kolikor zavod — pristojni organ ne postopa po tem členu, praktično zavarovanec nima druge možnosti, kot da pisari in hodi k pristojnemu referentu ter moleduje za rešitev. V kazenskih določbah so postavljene stroge kazni za delovne organizacije, za zavarovance oziroma odgovorne osebe, takorekoč za delodajalce, ni pa nikakršnih ukrepov glede pristojnih služb skupnosti. Tudi službe bi morale pod odgovornostjo izvrševati svoje naloge.

351. člen

Naj se osvoji druga varianta, da prispevke plačujejo zavodi za zaposlovanje.

Med ostalim, kar ni izrecno navedeno v teh pripombah, pa bi bilo potrebno obravnavati in zavzeti ustrezajoča stališča in dopolnitve za naslednje:

— Po sedanjem veljavnem zakonu se obdobje, prebito na delu v času od 6. 4. 1941 do 15. 5. 1945 ne šteje v pokojninsko dobo, v kolikor je zavarovanec vsaj en dan prebil v nemški vojski, pa čeprav je bil obvezno mobiliziran. Razumeti je treba specifične primere v Sloveniji, zlasti na Štajerskem, ko so Nemci to deželo priključili Nemčiji in je nastala obvezna vojaška dolžnost, v drugih primerih so določeni člani odšli

v nemško vojsko, da so rešili družino pred preselitvijo ali pa so zakrili, ker so starši, bratje in ostali odšli k partizanom ali delali za NOB. Mnogo je bilo primerov, ker takrat ni bilo orožja, da so posamezniki odšli v nemško vojsko, ker so se oblekli, oborožili, se vojaško izurili, nato pa desertirali in odšli v partizane. Vsi ti primeri kažejo, da je sedanja ureditev zaradi specifičnih pogojev nasproti takim zavarovancem krivična. Po javnem mnenju naj bi nov zakon urejal to vprašanje tako, da bi se obdobje, prebito na delu, vštelo v osnovo za pokojninsko dobo. Črtalo bi se obdobje, ko je dejansko bil v nemški vojski. To je utemeljeno tudi zato, ker je morda tisti, ki je od leta 1941 do 1945 delal v pomembni nemški vojni tovarni in morda ni služil nobenega dneva v nemški vojski, ker je bil v podjetju nujno potreben, na drugi strani pa ima danes priznano celotno obdobje s pokojninsko dobo.

— V osnutku statuta tudi ni paziti oziroma je črtano vprašanje predčasne upokojitve. Vsekakor bi ta kategorija lahko še ostala, ker imamo mnogo takih primerov, ko bi zavarovanci kljub zmanjšani pokojnini odšli v pokoj.

— V zavarovalno dobo oziroma pokojninsko dobo naj bi se štel tudi čas prebit pri odsluženju vojaškega roka, kakor tudi čas rednega študija na visoki šoli, v kolikor to predvideva učni program s tem, da slušatelj dokonča študij.

Odslužitev vojaškega roka je obvezna odsotnost z dela, zato je prav, da se ta doba šteje vsaj v pokojninsko dobo. Pri študiju pa je treba upoštevati, da slušatelji fakultet končajo študij s 25 oziroma 26 let starosti, da morajo nato na odsluženje vojaškega roka, nato pa še dopolniti 40 let zavarovalne dobe, če hočejo imeti polno pokojnino. Praktično to pomeni, da morajo obvezno delati do 66. leta starosti in dalj in to samo v primeru, če so bili res marljivi slušatelji in da nimajo nobene druge prekinitve.

To so stališča Izvršnega odbora sindikata Steklarne Hrastnik, ki je skupno s kadrovsko pravno službo obdelal osnutek in podal pripombe.

ZADNJE OPOZORILO

Večkrat smo že opozorili člane delovne skupnosti, da predstavlja nepriglasitev osebnega statusa (spremembe stanovanja, sprememba priimka, prirastek družinskih članov, posvojitve, odhodi na odslužitev kadrovskega roka, opravljanje vojaških vaj in drugo) kršitev delovne dolžnosti, ker zaradi nepriglasitve ne moremo voditi točne evidence. Po udarjamo, da bomo v bodoče za take nepriglasitve uvedli disciplinski postopek ter izrekli ustrezajoče ukrepe. Zavedati se je treba, da je evidenca, ki se vodi v kadrovske pravne službi, v tem pogledu pomembna za oblastne in vojaške organe, da moramo redno sporočati ustrezne podatke in da teh podatkov ne moremo posredovati, če jih člani ne pri- glašajo. Ne želimo strašiti, toda opozarjamo, da je to dolžnost vsakega člana, delovna organizacija pa odgovarja nasproti organom skupščine.

Dan stekla in keramike na jesenskem zagrebškem velesejmu

Dan stekla in keramike je že tradicionalna manifestacija na Zagrebškem velesejmu. V osnovi je to s strani Zvezne gospodarske zbornice pozitivno zamišljena akcija, nekakšno vsakoletno in verjetno tudi edino srečanje predstavnikov omenjenih vrst industrije. Da ne ostane zgolj pri srečanju, je poskrbljeno tudi za določen program, ki vsakokrat obsega različna, več ali manj zanimiva predavanja. Snov za predavanja prispevajo podjetja sama in v določenih primerih postane tvarina dokaj specifična, kot je to verjetno bil tudi letos primer (Medicinska embalaža u službi zdravlja).

Drugi aspekt te manifestacije pa je, vsaj po mojem mišljenju, še zanimivejši. Gre za načrtno, centralno vodeno akcijo oživljanja designa v steklarski in keramični industriji. Načelno lahko pohvalno ocenim zamišlel, da vsako leto poleg različnih tem predavanj ostaja design permanentna tema tega srečanja. Čeprav je to trenutno s strani Zvezne gospodarske zbornice še rahlo forsirana situacija, mislim, da je pot prava in da obstaja na podobnih zborih široka možnost za določanje prave vrednosti posameznih komponent perspektivnega poslovanja.

Razmeroma laskavi oceni osnovnim zamislim organizatorja pa je potrebno dodati kritiko samega sprovanja teh zamisli: Namreč v okviru omenjene prireditve je za področje designa formirana posebna komisija, ki praviloma lahko oceni od podjetij dostavljene eksponate, jim prisodi priznanje za dober design ter denarne nagrade designerjem.

Komisija je vsejugoslovanska, sestavljena iz oseb, ki so brez dvoma zaslužne za določen razvoj designa pri nas. Vendar so ti ljudje vse prej kot šolani designerji in v kolikor zaslužijo vse priznanje za neko načelno širjenje misli o designu, pa je njihovo udejstvovanje v vlogi strokovne žirije dokaj omejeno in ozko. Verjetno bi bila primerjava padarja z zdravnikom pregroba za ta primer, pa vendar lahko služi v ilustracijo: padar poskuša zdraviti in uporabljati določene izkušnje ter je njegov uspeh dokaj slučajen; zdravnik uporablja eksaktne metode medicinske znanosti,

ki so plod raziskav in študija ter je njegovo odločanje manj tvegano in usmerjeno h gotovemu rezultatu. Upoštevati je namreč potrebno, da je design v svetu že zdavnaj ustaljena smer visokošolskega študija, medtem ko je v Jugoslaviji najvišji nivo študija te stroke še vedno srednješolski. Visokošolski študij je design,

kljub veliki specifičnosti tega poklica glede na individualno inventivnost designerja, dokaj opredelil v odnosu na zasnovo, razvoj in izvedbo nalog kot tudi glede na prvine celokupnega produkta — designa. Če si torej neka komisija postavi končni sijaj predmeta za eno ključnih postavk določanja dobrega designa, kot je

to bil primer letos v Zagrebu, se poraja sum o pomanjkanju širine ali celo v omejeno strokovno razgledanost. Gotovo pa tak način dela ne daje prave slike designa in obenem omejuje učinek sicer široko in pozitivno zamišljene akcije designa na dnevu stekla in keramike v Zagrebu.

Marcen Slavko

Mladinska poletna politična šola v Ljubljani

V Ljubljani se je 21. 8. 1972 pričela mladinska poletna politična šola in se je trajala teden dni. Udeležilo se nas je okrog 300 mladit iz vse Slovenije. Vsaka občina je tja poslala po enega predstavnika za vsako skupino, kajti slušatelji smo bili zaradi številčnosti po funkcionalnosti razdeljeni v 8 skupin.

Predavanja sem poslušala v 3. skupini za idejno politično delo. Že jutraj ob pol osmih smo pričeli na Agronomski fakulteti z intenzivnim delom, ki je trajalo do približno 12. ure. Zatem smo imeli do 16. ure prosto in štirikrat še večerne tribune, ki so bile za nas še posebej zanimive, saj smo sledili našim višjim osebnostim iz družbenopolitičnega življenja. Teme, ki sem jih poslušala v svoji skupini, so bile v glavnem zelo zanimive, marsikaj doslej nejasnega mi je postalo razumljivo in nenadno povsem enostavno. Na prvem predavanju je govoril o socialnem razlikovanju danes — Slavko Podmenik, zatem nam znani tov. Boris Zihel o marksizmu in kulturi. Sledile so teme kot je avantgardna vloga ZK, komunistično gibanje in inteligenca, kakšen je naš politični sistem — bolj podrobno kot smo ga poznali. Seveda niso pozabili v program vključiti obrambo naše socialistične Jugoslavije, s katero moramo biti mi mladi temeljito seznanjeni. To so bile nekatere bolj splošne, raznolike, vendar zanimive teme predavanj, ki so bile enotne za vse udeležence te šole. Z njihovo vsebino moramo biti mladi vsaj delno, v kolikor ni potrebno v celoti, seznanjeni.

Ker pa je bila to vseeno »mladinska šola«, je bilo dosti govora tudi o družbeni vlogi ZMS in njeni organiziranosti, o kateri je pre-

daval naš predsednik ZMS Živko Pregl, in o pripravah ZMS na IX. kongres ZMJ in ZMS ter na 3. konferenco ZKJ. Čeprav že nekoliko utrujeni smo radi prihajali na večerne tribune, kjer smo poslušali predsednika skupščine SRS tov. Sergeja Kraigherja, ki je govoril o spremembah političnega sistema. Tu nas je mlade zanimalo predvsem vprašanje, ali je ZMS opredeljena v ustavi SRS ali ne. To je bilo vprašanje, ki se je dolgo vleklo skozi diskusijo. Tov. Kraigher je bil mnenja, da ZMS ni treba v ustavi posebej opredeljevati. Torej na teh predavanjih nismo bili le poslušalci, imeli smo možnost, da diskutiramo, vprašujemo o vsem, kar nam je nerazumljivo, a si želimo biti na čistem z določeno zadevo. Včasih so se razvile silno živahne diskusije (debate), saj smo imeli med seboj takšne, ki so skušali kar sami odgovoriti na določena postavljena vprašanja. V kolikor je bilo njihovo mnenje oz. odgovor pravi, ga je predavatelj seveda potrdil oziroma dodal morebitne pripombe, ki so stvari ustrezale, sicer pa je vprašanje nekoliko razčlenil in skušal s svoje strani temeljito in pravilno odgovoriti nanj. Tako smo naprimer postavili največ vprašanj podpredsedniku ZIS dr. Antonu Vratušu, ki je govoril o mednarodnih dilemah — silno zanimivi temi, ki je za nas tudi najaktualnejša in je vzbudila veliko pozornost. Mislim, da smo tu pokazali tudi največjo aktivnost, saj smo mu postavili kar 47 vprašanj, na katera nam je odgovarjal tja do 11. ure zvečer. Tako smo utrujeni in s polnimi glavami odšli iz predavalnice, toda vredno je bilo truda. V zadnji večerni tribuni pa nas je Živko Pregl seznanil z na-

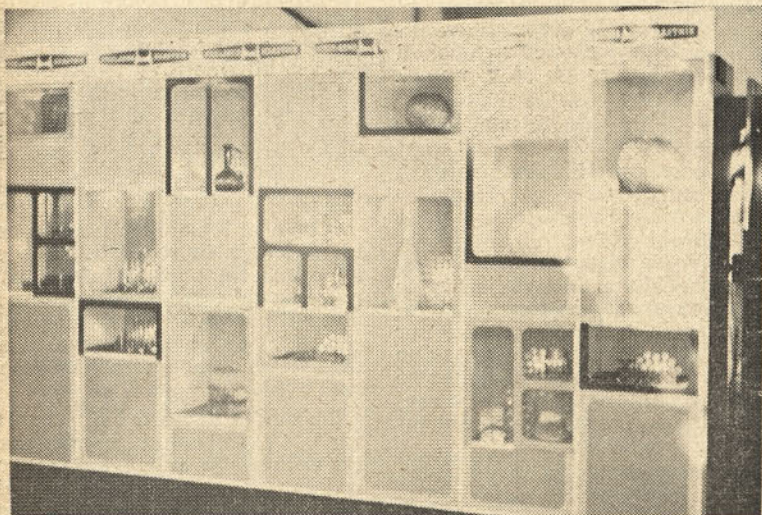
šimi nalogami, ki jih moramo v bodoče izvršiti, to je z nalogami ZMS v letu 1972/73, kar je seveda najvažnejše za nas, hkrati pa velik problem, čeprav se moramo zavedati, da je to naša dolžnost. Menim, da je potekala šola uspešno, da je dosegla svoj namen, ki ga je želela. Udeleženci so bili dokaj aktivni v razpravah v skupinah in na tribunah. Pridobili smo si precej znanja, ki pa bi ga bilo treba sedaj, ko smo se vrnili, prenesti oz. povezati z našo prakso, to je deloma v aktivnih ZM, kot seveda pri komisijah v OK ZMS oziroma v njem samem.

DOPISUJTE
V NAŠ LIST

Teorija — znanje pridobljeno v šoli je eno, praksa pa mnogokrat pokaže in zahteva kaj drugega.

Sola je bila torej kar precejšnjega pomena, kar dokazujejo tudi sredstva javnega obveščanja, ki so zelo zadovoljivo spremljala dogajanja na njej. Med drugim je RTV snemala otvoritev šole ob večerni tribuni, anketirala je več udeležencev in organizatorjev; Delo in Ljubljanski dnevnik pa sta njeno delo spremljala vsak dan.

Vojka Grčar

Razstavljeni eksponati Steklarne Hrastnik na Zagrebškem velesejmu

Zelo okusno urejen razstavljeni prostor srbske fabrike stakla Paraćin na velesejmu 1972

POSLOVANJE DELOVNIH ORGANIZACIJ Z OBMOČJA OBČINE HRASTNIK

Gospodarske organizacije v občini Hrastnik so v prvem polletju 1972 dosegle razmeroma ugodne finančne rezultate, ki se odražajo predvsem v povečanju celotnega dohodka, dohodka za razdelitev in ostanke dohodka.

V merilu občine je bil dosežen celotni dohod. v višini 243.414.000 din ter se je v primerjavi s prvim polletjem 1971. leta povečal za 33 %. Celotni dohodek v merilu republike pa se je povečal za 20 %. Dohodek za razdelitev se je brez rudnika povečal za 41 %, če pa vključimo ustrezni del tega podjetja, pa za 29 % (v republiki 19 %). Znatno nad republiškim poprečjem se je povečal tudi ostanek dohodka. Delež porabljenih sredstev se je zvišal za 35 %, kar je v primerjavi s povečanjem celotnega dohodka več za 2 indeksni enoti.

Ne glede na takšne ugodne rezultate v I. polletju 1972 pa moramo poudariti naslednje značilnosti:

- precejšnje povečanje celotnega dohodka temelji predvsem na povečanju cen;
- proizvodne kapacitete v tem obdobju se niso spreminjale, le za 1 % se je povečalo število zaposlenih tako, da eden kot drugi faktor nista imela bistvenega vpliva na finančni rezultat;
- produktivnost, merjena z realnim dohodkom na zaposlenega, se je pri nekaterih organizacijah povečala, pri nekaterih pa se je zmanjšala; nasprotno pa se je produktivnost, merjena z dohodkom na zaposlenega, razen pri stanovanjskem podjetju, povečala v vseh organizacijah;
- ostanek dohodka se je nasproti primerjalnemu obdobju bistveno povečal, kar pomeni, da so sredstva, namenjena akumulaciji, letos v I. polletju povečala, kar pa tudi pomeni precejšnje povečanje lastnega razvojnega potenciala gospodarskih organizacij;
- osebni dohodki v občini so v poprečju znašali 1.700 din, kar pa je še vedno za 3 % pod republiškim poprečjem.

Iz teh številčnih podatkov bi lahko zaključili, da se gospodarska rast občine stopnjuje. Če pa upoštevamo nestabilnost na trgu, zlasti na področju cen, lahko ugotovimo, da rezultati niso ugodni, kot je videti na prvi pogled.

Sedanja analiza, kakor tudi prejšnje analize poslovnega uspeha, so sicer pokazale, ali je podjetje v določenem časovnem razdobju napredovalo oziroma ali je doseglo slabši rezultat kot v primerjalnih obdobjih. Iz teh analiz pa ni bilo razvidno, kako je neko podjetje poslovalo v primerjavi s podjetji, ki spadajo v isto grupacijo ter so si po predmetu poslovanja bolj ali manj podobna. Zato navajamo tudi primerjavo nekaterih kazalcev za posamezna hrastniška podjetja, s kazalci v republiškem merilu s tem, da smo finančni rezultat, ki so ga podjetja dosegla v letu 1971, primerjali s finančnim rezultatom v letu 1970.

V primerjavi z republiškim poprečjem so v Hrastniku samo tri podjetja, vključno Zasavski premogovniki kot celota, ki imajo več poslovnih sredstev na zapo-

slenega kot panoge v republiškem okviru, katerim posamezna podjetja pripadajo. Zasavski premogovniki imajo za 11 % več poslovnih sredstev na razpolago kot panoga v republiškem poprečju. Steklarna Hrastnik presega republiško poprečje za 7 %, obrtno podjetje Sijaj za 22 %. Pri ostalih podjetjih v Hrastniku je v primerjavi z republiškim poprečjem indeks pri tem kazalcu pod 100, to se pravi, da imajo ta podjetja manj poslovnih sredstev na zaposlenega kot v republiškem merilu.

Drugi kazalec, ki ga primerjamo, je kazalec, ki kaže zadolženost podjetja v primerjavi z razpoložljivimi sredstvi ali obveznosti za odplačilo v naslednjem letu nasproti razpoložljivim sredstvom. V občini sta sorazmerno precej zadolženi gospodarski organizaciji iz industrije, in sicer: Steklarna Hrastnik in Tovarna kemičnih izdelkov Hrastnik. Odstotek obveznosti za odplačilo v letu 1972 nasproti razpoložljivim sredstvom je pri steklarni 41, ter je v primerjavi z republiškim poprečjem za 116 % višji. Pri kemični tovarni znaša ta odstotek 50, v primerjavi z republiškim poprečjem pa je za 213 % višji. Tudi dohodek se je pri obeh delovnih organizacijah zmanjšal in sicer pri Steklarni za 34 %, pri kemični pa za 14 %.

Višji odstotek obveznosti za odplačilo v tem letu nasproti poprečnim osnovnim sredstvom od republiškega poprečja izkazujejo tudi Zasavski premogovniki, kjer znaša ta odstotek 23 in je za 77 % višji kot v republiškem poprečju. Pri obrtnem podjetju Sijaj je omenjeni odstotek 28, v primerjavi z republiškim poprečjem pa je večji za 12 %. Pri ostalih podjetjih v občini so ti odstotki majhni in tudi manjši kot v republiškem poprečju.

Doseženi dohodek nasproti poprečnim poslovnim sredstvom kaže rentabilnost podjetja. V primerjavi z republiškim poprečjem so hrastniška podjetja v industriji slabša kot panoge, katerim pripadajo. Naslednji kazalec, ki ga primerjamo je dosežen dohodek po zaposlenem. Več dohodka po zaposlenem kot v merilu republike so dosegle samo tri delovne organizacije, to je Splošno trgovsko podjetje za 1 % več, Sijaj za 3 % ter Stanovanjsko podjetje za 39 % več kot je republiško poprečje.

POSLOVNA SREDSTVA IN LIKVIDNOST

Če korigiramo podatke za učinek revalorizacije primerjalnega obdobja, lahko ugotovimo, da so se osnovna sredstva povečala približno za 6 %. Povečanje kapacitet v tem obdobju torej ni vplivalo na doseženi finančni rezultat. Bolj bistveno pa je vprašanje obratnih sredstev in likvidnosti. Tudi v tem polletju kažejo obratna sredstva po obliki in funkciji to splošno značilnost, da je še vedno pretežni del obratnih sredstev vezanih v terjatvah od kupcev kljub izvedbi obvezne multilateralne kompenzacije. V strukturi skupnih obratnih sredstev je nam-

reč delež obratnih sredstev vezanih v terjatvah znašal 64,6 %, letos 30. 6., po stanju 31. 12. 1971 58,8 %, a po stanju 30. 6. 1971 58,8 %. Torej se je položaj glede tega še poslabšal. Razvidno je torej, da je težišče nelikvidnosti gospodarskih organizacij v občini še vedno v visokih terjatvah in sorazmerno majhnih sredstvih na žiro računih ter pri nekaterih podjetjih tudi v premajhnih obratnih sredstvih.

NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI

Da bi dobili enkrat tudi bolj jasn pregled finančnega stanja negospodarske dejavnosti, so v tej analizi prvič tudi vključeni podatki za šolo heroja Rajka, Zdravstveni dom Zasavje ter Lekarno Hrastnik kot poslovno enoto Zasavskih lekarn.

Šola narodnega heroja Rajka je v I. polletju letos dosegla 2.088.012 din celotnega dohodka, kar je v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta več za 26 %. Osnovni vir teh dohodkov šole so bili dohodki od Temeljne izobraževalne skupnosti Hrastnik in sicer

93 % celotnega dohodka, 7 % celotnega dohodka pa se nanaša na dohodke občanov in le nekaj malega na druge dohodke. Celotni dohodek šole se je povečal nekoliko manj kot v gospodarstvu, nad sorazmerno pa so se povečala uporabljena sredstva in sicer nasproti I. polletju lanskega leta za 36 %.

Sedež zdravstvenega doma Zasavje je v občini Trbovlje, sicer pa je dejavnost zavoda porazdeljena v vseh treh zasavskih občinah. Celotni dohodek zdravstvenega doma je v I. polletju letos znašal 6.800.000 din, kar je nasproti obdobju lanskega leta več za 25 %. Dohodki zdravstvenega doma so predvsem odvisni od dohodkov socialnega zavarovanja, ki so pri formiranju celotnega dohodka odločilni činitelj.

Lekarna Hrastnik je v I. polletju 1972 dosegla 1.046.000 din celotnega dohodka.

Iz tega kratkega povzetka so razvidni uspehi našega gospodarstva in negospodarstva v I. polletju 1972 ter primerjava istega obdobja minulega leta.

NEKAJ BESED O VZDRŽEVANJU

Tako kot skrbimo ljudje za svojo osebo nego in zdravje, tako potrebujejo sicer drugačno nego tudi stroji, zgradbe in druge naprave v tovarni.

Kaj je to: vzdrževanje? Vzdrževanje, to so v glavnem stalni pregledi naprav, naj bo to zgradb ali strojev, ki naj bi nemoteno obratovali in pri katerih naj ne bi prišlo do zastojev med proizvodnjo.

V naši osnovni proizvodnji, to je v notranjem obratu, pomeni vzdrževanje priprava in popravilo strojev, modelov, skrb za nemoteno taljenje steklene mase in skrb za dobavo kompresorskega in ventilatorskega zraka. Na kratko povedano izgleda to enostavno, torej za izdelavo steklenega izdelka potrebujemo stekleno maso, model, pomožno orodje, ventilatorski in kompresorski zrak. Toda širše gledano pa je potrebno za proizvodnjo teh faktorjev ogromno naprav in sredstev, naj bo to pri nabavi kot tudi za poznejše vzdrževanje. Trenutno obratuje v podjetju okoli 750 motorjev, ki pogonjajo stroje, črpalke, ventilatorje in druge naprave, okoli 200 komadov pa jih je v rezervi. Vzdrževanje samo teh naprav zahteva veliko skrb, v največji meri pa vsakodnevno mazanje.

Večkrat se sliši kakšna pikra na račun delavcev pri vzdrževanju, da nimajo pravega odnosa do dela, da bi jih morali bolj zaposliti itd. Ne bi zagovarjal ne eno ne drugo, toda dejstvo je, da se trenutna okvara in razna vzdrževalna dela težko normirajo, ker se velikost okvare in čas težko določi, to pa zaradi tega, ker se lahko v poznejšem časovnem razdobju za enako napako porabi tudi polovico več časa.

Vsi se trudimo, da bi bilo obratovanje čimbolj nemoteno, kar je pa pri tako obširni proizvodnji večkrat težko izvedljivo. Okvar je več vrst: višja sila, dotrajanje in malomarnost. Tretja vrsta je

tista, pri kateri se moramo truditi, da jo spravimo na minimum.

Velike probleme imamo tudi pri vzdrževanju na višini. V mi-zarski delavnici skoraj nimamo človeka, ki bi bil sposoben za delo na višini. Ravno tu pa je največ takega dela. Vsako leto porabi 2 delavca dva meseca, da za-steklita celo tovarno. Tovarna je zgrajena tako, da niso vsa okna narejena za odpiranje, zato sedaj delamo v delavnicah aluminijaste žaluzije, ki bodo omogočile popolno odprtje po celi dolžini starega obrata ob železniškem tiru. Takega sistema pa ne bomo mogli narediti od strani glavnih cest, ker bi preureditev kvarila izgled tovarne, tu bo pa potrebna posvetitev večjo kontrolo, da se ne bodo namerno razbijala okenska stekla.

V letošnjem letu bo treba nujno obnoviti del strehe v notranjem obratu. Salonitno opeko je potrebno zamenjati z aluminijasto pločevino, ker ima daljšo življenjsko dobo, prav tako je potrebno prevleči betonski nosilec po celi dolžini strehe. Za prevleko tega nosilca bomo porabili 170 kvadratnih metrov svinčene pločevine, kar znaša 5520 kg, cena pločevine pa je okoli 5 milijonov starih din. Prav tako bomo porabili za prekritje te strehe 900 m² valovite aluminijaste pločevine, kar znaša nadaljnjih 4,5 milijona.

Nisem imel namena pisati o ceni materiala in stroških. Navedene cene sem napisal informativno samo zato, ker vem, da si mnogi člani našega kolektiva ne predstavljajo, da so za obnovo samo tega dela strehe potrebna takšna sredstva.

Opisan je samo delček vzdrževanja. Vzdrževanja je več vrst. Najvažnejše je vzdrževanje v proizvodnji, kjer se z dobro organizacijo lahko zmanjšujejo razni zastoji, ki tudi vplivajo na finančni efekt podjetja.

Karl Dragar

SPREJET OBČINSKI ODLOK O DAVKU NA PROMET NEPREMIČNIN

V okviru začrtane politike na področju prometa z nepremičninami je republiška skupščina v mesecu juniju 1972 sprejela zakon o davku na promet nepremičnin. Doslej je bilo to področje obdavčitve urejeno z zveznim temeljnim in republičkim zakonom o prometnem davku od nepremičnin in pravic, ter na njuni podlagi izdanih občinskih odlokov o tem davku.

V skladu z ustavnimi amandmaji in novo začrtano zemljiško politiko, ki jo uvaja republika Slovenija, je temeljni zakon prenehal veljati, celotno to področje obdavčitve pa je prešlo v pristojnost republike, ki s svojim zakonom v celoti ureja to vprašanje občine pa pooblašča, da določijo stopnje in določene oprostitve, specifične za območje za posamezne občine.

Novo sprejeti zakon uvaja na tem področju obdavčitve bistvene spremembe od dosedanjega sistema in so te spremembe v celoti določene s samim zakonom tako, da občine niso pooblaščen, da razen že prej navedenih pristojnosti ne morejo same urejati vprašanj s tega področja.

Glede posameznih sprememb pa je opozoriti na naslednje:

Davek od prometa nepremičnin se plača od odplačanega prenosa lastninske pravice in od pravice uporabe zemljišča v družbeni lastnini. Iz tega izhaja, da se ta obdavčitev razširi na promet zemljišč tudi med družbeno pravnimi osebami, ki je bil doslej oproščen tega davka. Dalje je na novo uvedena oprostitve za promet nepremičnin med družbeno pravnimi osebami, vendar le kadar je ena izmed pogodbenih strank občina. Med oprostitvami, ki jih uvaja zakon so značilnejše:

- če občina odkupi nepremičnino za uresničevanje njenih nalog po že sprejetih urbanističnih dokumentih,

- če se lastninska pravica prenese v družbeno lastnino, da se s tem poravnajo obveznosti do družbene skupnosti,

- če gre za prvo prodajo še nenaseljene nove stanovanjske hiše ali stanovanja, kadar to zgradi organizacija, ki je pooblaščen za gradnjo hiš oziroma stanovanj.

- če se nepremičnina ali namesto razlastitve sklene kupna pogodba,

- če kmetijske delovne organizacije ali občani, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, pridobivajo kmetijska zemljišča v arondacijskem in komasacijskem postopku,

- če gre za prenos stanovanjske hiše oziroma stanovanja zaradi spremembe kraja prebivanja, ki je posledica upokojitve ali spremembe zaposlitve. Natančnejše pogoje za uveljavitev oprostitve po tej točki predpiše republiški sekretar za finance.

Davčna osnova za odmero tega davka je še nadalje prometna vrednost nepremičnine, ki jo lahko za davčne zadeve pristojni občinski organ ugotovi po posebni komisiji, če meni, da pogodbeni cena ne dosega prometne vrednosti. V tej določbi je uveljavljena novost, da tako prometno vrednost ugotavlja davčni organ tudi v prometu med družbeno pravnimi osebami oziroma družbeno pravnimi osebami in občani. Po dosedanjih ureditvi je davčni or-

gan moral upoštevati pogodbeno ceno med temi subjekti kot je bila navedena v pogodbi. Pri prodaji stanovanj oziroma stanovanjskih hiš pa je v zakonu določeno, da prodajna vrednost ne more biti nižja kot se ugotovi po predpisih o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lasti.

Pri prometu z gradbenimi zemljišči se prometni davek obračuna od osnove, ki jo tvori izlicirana cena gradbenega zemljišča, zmanjšana za izklicne stroške komunalnega opremljanja.

Z zakonom je določeno, da se stopnje prometnega davka določajo glede na prometno vrednost kvadratnega metra zemljišča oziroma uporabne površine gradbenega objekta in da so stopnje progresivne, ki se določajo po sistemu stopničaste progresije. Stopnje se določajo ločeno za zemljišča in gradbene objekte in kmetijska zemljišča, za gradbena objekte in jih uvaja občina. S sprejetim odlokom so v celoti upoštevana določila zakona o predpisovanju stopenj, pri sami višini pa so upoštevana družbeno-ekonomska in fiskalna merila. Po sprejeti stopnji za kmetijska zemljišča je obremenitev s tem davkom bistveno nižja od dosedanje obdavčitve. S tem bi pospešili promet s kmetijskimi zemljišči, po drugi strani pa so kvaliteta teh zemljišč in ekonomski pogoji obdelave v naši občini izredno neugodni.

Po sprejeti stopnji za gradbena zemljišča se davek od dosedaj uveljavljenega nekoliko zvišuje, kar smatramo, da je opravičljivo s tem, da se z davkom zaseže pretežni del zemljiške oziroma mestne rente, ki ni rezultat prodajalčevega vlaganja. Dejansko pa ta ukrep prizadene le prodajalce takih zemljišč, katerih cena bo za 1 m² preseгла 15 din.

Prav tako zadržujemo v globalu isto višino obdavčitve pri gradbenih objektih, katerih vrednost za 1 m² ne presega 1.000 din z nekoliko močnejšo progresijo pa za jemamo konjunktorne dohodke pri prodaji gradbenih objektov, katerih vrednost za 1 m² presega 2.000 din.

Z zakonom je naložena obveznost občinam, da z medsebojnimi dogovori usklajujejo stopnje prometnega davka, predvsem zaradi izenačenja pogojev gospodarjenja in skladnega razvoja Slovenije. V skladu s to določbo je bil v fazi priprave osnutka tega odloka posvet predstavnikov davčnih uprav osemnajstih občin ljubljanske regije, kjer je bil dosežen sporazum o sprejetih stopnjah.

S tem ni bilo rečeno, da občinske skupščine ne morejo odločiti drugače v posameznih vprašanjih, kadar jih pooblašča zakon, vendar je zaželeno, da se doseže v republiki Sloveniji določena enotnost v sistemu in višini obdavčitve prometa z nepremičninami.

Primer višine obremenitve s tem odlokom v primerjavi z do sedaj uveljavljeno stopnjo prometnega davka, ki se je obračunal po davčni lestvici z navadno progresijo.

1. za kmetijska zemljišča, če je v prometu 10.000 m² zemljišča po ceni 3 din = 30.000 din

a) po prejšnjem odloku 15 % od 30.000 din = 4.500 din

b) po novem odloku 0,21 din po 1 m² = 2.100 din

2. za gradbena zemljišča če je v prometu 500 m² zemljišča po ceni 20 din = 10.000 din

a) po prejšnjem odloku 10 % od 10.000 din = 1.000 din

b) po novem odloku 2,75 za 1 m² = 1.375 din

3. za gradbene objekte, če je v prometu 100 m² stan. površine po ceni 1.500 din = 150.000 din

a) po prejšnjem odloku 15 % od 150.000 din = 22.500 din

b) po novem odloku 220 din m² = 22.000 din.

Istočasno s tem zakonom je republiška skupščina sprejela tudi zakon o republičkem davku na promet kmetijskih zemljišč, ki se pridobivajo v nekmetijske namene. Ta davek plačuje kupec kmetijskega zemljišča, ki se preneha uporabljati v kmetijske namene. Med kmetijska zemljišča se po tem zakonu štejejo tudi gozdna zemljišča. Ta davek se ne plačuje od kmetijskih zemljišč, ki se uporabijo za namene JLA in za

namene v okviru programa splošnega ljudskega odpora. Davek je določen v višini 2 din za 1 m², ki se steka na poseben račun SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in se sme uporabljati le za urejanje kmetijskih zemljišč zaradi povečanja njihove rodovitnosti.

Ta na novo uveden davek je dohodek republike in ga ta z zakonom v celoti ureja tako, da občine na tem področju nimajo možnosti v svoji pristojnosti reševati kakršnihkoli zadev iz tega področja.

Postopki za prijavo, odmero in izterjavo teh vrst davščin podrobno urejata zakona in ni bistvenih sprememb v primerjavi z dosedanjim sistemom.

Končno so z obema zakonoma določene sankcije, ki so bistveno ostrejšje za eventualno utajo ali nepridrževanje rokov s straniavezancev v primerjavi z dosedanjimi predpisi.

V. J.

Cene gradbenih zemljišč in stroški komunalnega urejanja

Skupščina SR Slovenije je v maju 1971 sprejela zakon o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini ter s tem kot prva med republikami izpolnila vrzel zveznega zakona o prometu z zemljišči in stavbami (Uradni list SFRJ, št. 43/65, 57/65). Ta zakon ureja samo procesualna vprašanja v zvezi s prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj, ne določa pa pogojev za to prodajo. Cilj republiškega zakona ni prepoved prometa z obstoječimi družbenimi stanovanji, kajti praksa potrjuje potrebo občanov, da tudi z nakupom že uporabljenih stanovanj na primeren način urejujejo svoja stanovanjska vprašanja. Zato zakon omogoča promet z vseljenimi stanovanji in upošteva samoupravne pravice delovnih in drugih organizacij pri odločanju o prometu s stanovanjskimi nepremičninami, vendar pod pogoji, ki zagotavljajo družbeno korist nad tem delom narodnega bogastva.

V tem smislu ureja republiški zakon troje osnovnih vprašanj:

- osnovo za določitev izklicne cene,

- pogoje za prodajo stanovanj,

- sistem družbenega nadzorstva.

Po zakonu je potrebno vrednost stanovanjske hiše oziroma stanovanja valorizirati na vrednost, ki jo ima na dan prodaje. Glavni elementi valorizacije so: poprečni gradbeni stroški na dan prodaje, prometna vrednost zemljišča in stroški za komunalno urejanje zemljišča. Pri tem je obvezno upoštevati izrabljenost stanovanjske hiše oziroma stanovanja. Ob pogojih za prodajo je zakonodajalec uveljavil načelo, da družba pri dosedanjem pomanjkanju stanovanj niti ne more biti zainteresirana prodajati občanom stanovanja pod pretirano ugodnimi pogoji. Zato uvaja zakon v 3. členu obvezno položitev kavicje v višini najmanj 5 % od višine izklicne cene; osebni polog kupca pri prodaji stanovanjske hiše oziroma stanovanja na kredit ne sme biti nižji od 25 % od izklicne

cene, ki mora biti plačana najkasneje v 30 dneh po sklenitvi pisane pogodbe; da pri prodaji stanovanjske hiše oziroma stanovanja na kredit ne more biti začetek odplačevanja kredita odložen in da ne sme biti odplačilna doba daljša od 25 let, obrestna mera pa ne nižja od 2 %.

Zakon pravi, da mora prodajalec v določenem roku po izvršeni prodaji predložiti na vpogled občinskemu javnemu pravobranilstvu pogodbo o prodaji in splošni akt prodajalca, ki določa pogoje za javno dražbo oziroma za pismene ponudbe za nakup družbene stanovanjske hiše oziroma stanovanja.

Na podlagi določil tega zakona je republiški sekretariat za urbanizem predpisal Pravilnik o enotni metodologiji za izračun valorizirane vrednosti stanovanjske hiše oziroma stanovanja (Uradni list SRS, št. 20/71).

Pravilnik vsebuje vse potrebne sestavine, katere so sodni cenilci dolžni uporabljati pri svojem delu. Tako izračunana vrednost postane izklicna cena za prodajo. Noben prodajalec družbenih stanovanj ni pooblaščen in zato ne more, tudi če bi to želel, določiti izklicne cene sam; to je po internih merilih. Takšna merila torej ne morejo biti sestavni del splošnega akta delovne organizacije, s katerim se določajo pogoji za javno dražbo oziroma pismene ponudbe za nakup.

S tem zakonom ter na njegovi podlagi izdanim pravilnikom in občinskimi odloki se vnaša na področje prometa z družbenimi stanovanji potreben red in s tem onemogoča prodaja, ki bi pomenila za družbo materialno škodo in nepotrebno večala diferencialno ceno med prebivalstvom.

Omeniti velja, da pa določbe zakona ne veljajo za prvo prodajo še nenaseljenega novega stanovanja kot posameznega dela nenaseljene nove stanovanjske hiše, temveč veljajo za tako prodajo tržni pogoji in tržne cene na dan prodaje.

(Dalje na 8. strani)

Cene gradbenih zemljišč in stroški komunalnega urejanja

(Nadaljevanje s 7. strani)

Skladno z določili zakona in pravilnika, ki določa osnove za določitev meril in prostora, je izdelan odlok, ki določa:

1. poprečno gradbeno ceno stanovanj,
2. poprečne stroške za komunalno urejanje gradbenih zemljišč in
3. osnove za izračun poprečne cene zemljišča.

Določitev poprečne gradbene cene stanovanj

Poprečno gradbeno ceno za 1 m² uporabne površine lahko izračunamo na več načinov. Osvojili smo enostavnejši, manj kompliciran način. Pri tem izračunu je bila korišćena poprečna gradbena cena iz leta 1964, ki je bila izračunana po predpisani obstoječi metodi in tudi služila za območje občine Hrastnik kot osnova za določitev novih stanarin.

Leta 1964 je znašala poprečna gradbena cena za m² stanovanjske površine 840 din. Glede na to, da poznamo gibanje gradbenih stroškov zadnjih 8 let v Zasavju, še bolj pa v Hrastniku, je bil izračunan indeks za leto 1971 v primerjavi z letom 1964. Na ta način je bil dobljen faktor 2,6. Na podlagi tega se izračuna poprečna gradbena cena za leto 1971 kot sledi:

840 din (leto 1964) x 2,6 = 2.184 din (m²), zaokroženo 2.200 din

Ta poprečna gradbena cena vsebuje stroške pripravljalnih del, stroške gradbenih del, stroške zaključnih in instalcijskih del ter ostale stroške, med katere pa spadajo: stroški nadzora, tehnični pregledi, takse, stroški financiranja, stroški projekta itd.

Če nastopijo med letom zaradi sistemskih sprememb in podobno spremembe v prodajnih cenah oziroma stroških v višini nad 10 odstotkov poprečne cene, bo občinska skupščina določila nove poprečne cene v 60 dneh od časa, ko bodo spremembe uveljavljene.

Poprečni stroški za komunalno urejanje gradbenih zemljišč

V smislu Pravilnika se stroški komunalnega urejanja gradbenih zemljišč določijo za posamezne kategorije po dejanski stopnji opremljenosti zemljišča ter poprečni gostoti zazidave. Poprečni stroški se določijo praviloma za gostoto 150—200 prebivalcev (ha) ter poprečno stopnjo opremljenosti. Poprečne stroške, ki obsegajo kolektivno in individualno potrošnjo, ugotavlja in določa občina z odlokom. Kot osnova za določitev teh stroškov služi proračun organizacije za urejanje zemljišč za posamezna obračunska območja praviloma za: zazidalni načrt naselja in le izjemoma načrt za posamezne kraje.

Za ugotovitev poprečnih stroškov komunalnega urejanja gradbenih zemljišč sta izdelani dve tabeli, ki obsegata stroške opremljanja gradbenega zemljišča individualne in kolektivne komunalne porabe v območju, ki ga zajema zazidalni kompleks Birtič—Sijaj—Stadion—blagovnica.

Določitev prometne vrednosti zemljišča

Z odlokom je določeno, da se za izračun poprečne cene zemljišča upošteva enoletna stroškovna stanarina, ki znaša 4,3 % od poprečne

ne gradbene vrednosti objekta. Odstotek je vzet iz Pravilnika o enotni metodologiji za izračun revalorizirane vrednosti stanovanjske hiše oziroma stanovanja in je za občino obvezen, dokler ne bodo uvedene stroškovne stanarine v občini.

Pri izračunu prometne vrednosti zemljišča se upošteva enoletna stroškovna stanarina ter zvišanje vrednosti glede na položaj zemljišča v odnosu do centra ter glede na velikost in pomen mesta, kraja. Slednji element smo uveljavili tako, da smo območje občine razdelili na tri cone in pri vsaki določili odstotek, ki izraža zvišanje vrednosti zemljišča glede na položaj, kot to določa omenjeni pravilnik.

Odškodnina za razlašćeno zemljišće

Zakon o razlastitvi in o prisilnem prenosu pravice uporabe vsebuje v 43. členu natančnejša merila za določanje odškodnine za razlašćena stavbna zemljišća. Zakon izhaja iz stališća, da se odškodnina za razlašćeno zemljišće določi po dohodku od stavbnega zemljišća, ki bi ga prejšnji lastnik pridobil, če bi na stavbnem zemljišču v površini 500 m² sezidal družinsko stanovanjsko hišo v uporabni tlorisni površini 150 m² po poprečni gradbeni ceni v razlastitvenem območju, ob času razlastitve, zmanjšani za poprečne stroške komunalnega urejanja.

Kot osnova za izračun dohodka se jemlje enoletna stanarina od gradbene vrednosti stanovanjske hiše.

Poprečna gradbena cena in poprečni stroški komunalnega urejanja, ki so izračunani po pravilniku o enotni metodologiji za izračun revalorizirane vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj, kateri znašajo: poprečna gradbena cena 2.200 din, stroški za individualne komunalne naprave 5 % in stroški za kolektivne komunalne naprave 4,1 %, se neposredno uporabljajo tudi za oceno koristi stavbnega zemljišća po 43. členu Zakona o razlastitvi in prisilnem prenosu pravice uporabe. Enoletna stanarina, ki se jemlje kot osnova za izračun dohodka, znaša 4,3 % in se povečuje za ustrezen odstotek, ki izraža zvišanje vrednosti zemljišća glede na položaj zemljišća v odnosu do centra ter glede na velikost in pomen mesta, kraja.

Primer izračuna odškodnine za m² razlašćenega zemljišća v naselju, ki je na zbirni karti urbanističnega programa občine Hrastnik označeno z A, B in E.

$$\frac{150 \times 2.200 \times 5,5}{500} = 36,30 \text{ din/1 m}^2$$

pri čemer pomeni:

150 m² — tlorisna površina stanovanjske hiše

2.200 din — poprečna gradbena cena, zmanjšana za stroške komunalnega urejanja

5,5 % — 4-3 % stanarina in 1,2 % glede na položaj zemljišća

Območje občine Hrastnik se deli na cone, kjer velja zvišanje vrednosti stavbnega zemljišća izraženo v odstotkih gradbene vrednosti objekta.

V prvo cono spadajo naselja, ki so na zbirni karti urbanističnega programa označena z A, B, E, to je Hrastnik in Dol 1,2 %.

V drugo cono spadajo naselja, ki so na zbirni karti urbanističnega programa občine označena s C in D, to so območja ob cesti od Čerdenca proti vzhodu do meje občine 0,70 %.

V tretjo cono spadajo vsa ostala naselja, ki se po urbanističnem

programu urejajo z urbanističnim redom 0,20 %.

Z razpoložljivimi pripomočki lahko izračunamo poprečno vrednost cene zemljišća, ki znaša v prvi coni 36,30 din/m², v drugi 33,00 din/m² in v tretji coni 29,70 din/m².

POČITNIŠKA PRAKSA

Tudi letos sem kot že petkrat doslej prosil, da bi lahko opravljaj prakso v Steklarni Hrastnik. Zahvaljujem se kadrovskemu oddelku, ki mi je dovolil opravljati jo dva meseca.

Razporedili so me v razvojni oddelok. Delo je bilo zelo zanimivo, saj sem delal na novem projektu transportnega traku, kar si želi vsak tehnik. Uporabil sem lahko precej svojega znanja strojnih elementov in transportnih naprav. Zelo sem bil zadovoljen z novim orodjem, z novimi, izrednimi risalnimi deskami in moderno urejenimi delovnimi prostori. V takih prostorih, malo oddaljenih od tovarniškega trušća, se da delati in se veliko bolje skoncentrirati na delo.

Vendar bi po mojem mišljenju bila praksa bolj učinkovita, če praktikant ne bi bil ves čas samo na enem mestu. Posebno velja to za tiste, ki so končali prve letniške srednje šole. Zanima jih, kaj vse se dogaja in kako se dela v tovarni, pa si sami nekako ne upajo okrog. Veliko bi lahko izvedeli, če bi bili vmes dodeljeni v notranji obrat in avtomatsko proizvodnjo in bi jim lahko vodje podrobno pojasnili delovni postopek in delovanje strojev.

Zelo mi je bila praksa všeć lansko leto, ko sem bil en mesec dodeljen energetiki. Po nekaj dni sem bil v strojni, v kisikarni, izparilnici butana, naslednji mesec pa v pomožnih delavnicah. Izvedel sem veliko več kot mi lahko pove vodji v tistem nekajurnem sprehođu po tovarni prvi dan prakse.

Veliko pomaga Steklarna svojim študentom s tem, ko je uredila nakup knjig. Za nas je to izredno velik izdatek na začetku šolskega leta, saj neredko preseže tudi 350 dinarjev. Sicer pa sem opazil, da je knjižnica Steklarne zelo slabo opremljena. Knjige so neustrezne in zastarele, nekatere so že stare nad dvajset let. Stroj-

ništvo pa se hitro razvija, predvsem tehnologija materiala, strojni elementi, pa tudi vse druge smeri. Ne vem, kako je s sodobnostjo literature tehnologije obdelave stekla, vendar sem videl, da je večinoma vse pisano v nemščini. To pa je zelo neprijetno za tiste, ki nemščine ne obvladajo, ne morejo pa si pomagati drugače, ker druge literature pač nimajo na razpolago.

S tem pa, ko se študentom nabavi knjige, si bo knjižnica kar hitro opomogla. Knjige moramo namreć potem vrniti. Knjižnica pa bo s tem dobila najmodernejšo strokovno literaturo in to kar precej v slovenščini. Fakulteta v Ljubljani izda namreć precej različnih, zelo uporabnih skript, ki bi prišle zelo prav na delovnem mestu v razvoju, pomožnih delavnicah ali v pripravi proizvodnje.

Ni pa tudi najbolje urejeno nagrajevanje opravljene obvezne prakse. Za celo srednjo šolo je določena enotna nagrada, prav tako pa tudi za visoko šolo. S tem pa se nekako izenači vse, pokaže se, da se šteje njihovo delo identično. Če bi se nagrajevanje uredilo v stopnje, tako da bi tisti, ki je končal višji razred, dobil tudi višjo nagrado in bi se tako s tem dalo tudi nekakšno materialno priznanje, ki ga pokaže v tem praktičnem delu, od tistega, ki ga prikaže praktikant tik pred maturi. Poleg tega so potrebe starejšega človeka večje.

Minimalna razlika je tudi med nagrado srednje in visoke šole, tako da je nagrada začetnika srednje šole praktično enaka nagradi absolventa fakultete. Kot da sta oba sposobna opraviti enako zahtevno delo.

Zahvaljujem se vsem sodelavcem, ki so mi pomagali pri delu v teh dveh mesecih. Delo z njimi je bilo prijetno in upam, da bom lahko drugo leto spet kaka dva meseca preživel med njimi.

Karel Platinovšek

Majster ključavničarske delavnice tov. MAJCEN JOŽE pri popravilu v zmesarni

ONESNAŽENOST ZRAKA V ZASAVJU

Poškodbe na gozdovih

Gozdarstvo sledi v plinskih področjih v glavnem določanju arealov poškodovanih gozdov in stopenj poškodovanosti ter testiranju odpornih drevesnih vrst za biološko-sanacijske ukrepe.

Določanje arealov poškodovanih gozdov in stopenj poškodovanosti:

Rezultati raziskav iz leta 1971: v jeseni 1971 je bilo odvzetih 84 vzorcev smrekovih iglic iz vrha eksponiranih odraslih dreves. Pretežna večina vzorcev je bila od vzeta v večji oddaljenosti od izvorov emisij. Želelo se je po metodi povečane vsebnosti žvepla v tkivih dokazati prisotnost vpliva onesnaženega ozračja na gozdove in potrditi areal poškodovanih gozdov, določen po simptomatskih metodah (zunanj vidni znaki — ožigi). Analize so trenutno še v teku, vendar že sedaj ugotavljamo, da ima pretežna večina vzorcev povečano vsebnost žvepla, kar je dokaz za vpliv delovanja SO_2 .

Simptomatsko določen areal poškodovanih gozdov je s tem potrjen in v Zasavju izkazuje okrog 5000 ha gozdov, ki so pod plinskim vplivom. Omenjena površina se razteza od Zagorja do Brega pri Sevnici, v prečnem preseku pa od planinskega doma na Gorah (levi breg) pa skoro do vrha Kuma.

Ob delih v letu 1971 je bilo nadalje ugotovljeno, da se je površina poškodovanih gozdov od leta 1962 do 1971 povečala za 1000 ha. V okviru celotne površine je tudi več močno poškodovanih gozdov, ki jim preti ob nezmanjšani emisiji popoln propad.

Celotna površina poškodovanih gozdov se deli po poškodovanosti v štiri stopnje:

- v malo poškodovane gozdove
- srednje poškodovane gozdove
- močno poškodovane gozdove in
- uničene gozdove — goličave.

Prva in druga stopnja predstavljata površino, kjer gozd eksistencno ni ogrožen, nastopajo pa škode v obliki zmanjšanja prirastka, nepomlajevanja, manjši vrednosti sortimentov in podobno.

Tretja in četrta stopnja pa predstavlja površino absolutno eksistencno ogroženih gozdov.

Testiranje odpornih drevesnih vrst za biološko sanacijske ukrepe je pokazalo, da so naši cilji za obe skupini bistveno različni. Na površini prve in druge stopnje poškodovanosti ali z drugimi besedami v I. in II. coni želimo oblikovati gospodarske gozdove iz odpornih vrst. V III. in IV. coni pa je glavni cilj vzpostavitev zelenila (gozda, grmišča), ki bi vršil posredne gozdne koristi (varovanje tal pred erozijo, zaščita oddaljenih sestojev, regulacija vodnega režima in klime, kulturni oziroma industrijski izgled krajine).

S tem namenom je bilo v različne cone posajenih 9 odpornih drevesnih vrst in že v prvem letu dobljeni naslednji rezultati:

IV. cona (najmočnejše vplivana)

Posajene najodpornije drevesne vrste, in sicer:

1. Črna jelša (*Alnus glutinosa*),
2. breza (*Betula verucosa*),
3. trepetljika (*Populus tremula*),

4. robinija (*Robinia pseudoacacia*).

Stanje po zaključku vegetacije v letu 1971:

črna jelša	
normalnih	34 %
delno živih	36 %
suhih	30 %
breza	
normalnih	8 %
delno živih	4 %
suhih	88 %
trepetljika	
normalnih	0 %
delno živih	4 %
suhih	96 %
robinija	
normalnih	36 %
delno živih	32 %
suhih	32 %

III. cona (močno do zelo močno vplivana)

Posajene srednje odporne drevesne vrste:

1. Omorika (*Picea omoroka*)
2. Japonski macesen (*Larix leptolepis*)
3. Rdeči hrast (*Quercus rubra*)
4. Črni bor (*Pinus nigra*)

Stanje jeseni 1971:

Omorika (gnojena)	
normalna	6,3 %
malo ožgana	48,7 %
srednje ožgana	10,5 %
močno ožgana	10,5 %
suha	24,0 %
Omorika (negnojena)	
normalna	0,0 %
malo ožgana	2,0 %
srednje ožgana	2,0 %
močno ožgana	55,0 %
suha	24,0 %
normalna	0,0 %

Omorika (negnojena)	
malo ožgana	2,0 %
srednje ožgana	2,0 %
močno ožgana	55,0 %
suha	41,0 %
Japonski macesen	
živ a ožgan	20,5 %
delno živ	41,0 %
suh	38,5 %
Rdeči hrast	
živ a ožgan	63,6 %
delno živ	25,8 %
suh	10,6 %

Črni bor	
živ močno ožgan	5 %
delno živ	3 %
suh	92 %

Prehod II. in III. cone	
Nasad omorike in japonskega macesna	

	(gnoj.) %	(negnoj.) %
Omorika		
normalna	42,2	31,1
malo ožgana	31,3	17,2
srednje ožg.	10,9	32,8
močno ožgana	4,7	39,1
suha	10,9	7,8
Japonski macesen		
normalen	29,8 %	
ožgan	25,0 %	
suh	45,2 %	

Povzetek:

Povsod se ugotavljajo visoki odstotki suhih in poškodovanih sadik. Pri sadnji v normalnih pogojih gozdarstvo beleži poprečno 15 % izpad, vse kar je nad to vrednostjo moramo v konkretnih primerih pripisovati delovanju plinov. Izpad v našem primeru pomeni vse suhe, srednje in močno poškodovane sadike, kakor tudi delno žive, ki bodo letos verjetno propadle. Nadalje se ugotavlja, da je izpad večji pri negojenih sadih. Gnojenje povečuje odpornost proti plinom. Prav tako se izpad manjša z oddaljenostjo od izvora emisij.

V IV. in III. coni ne obstoji nikaršna možnost umetnega vnašanja sadik tudi najodpornjših drevesnih vrst, ker ostri plinski pogoji skupno s presaditvenim šokom ne dovoljujejo uspešni start rasti sadik. Poleg tega je vprašanje tudi nadaljnje uspevanje sadik, ki so se prijele. Spomladi 1972 že ugotavljamo večje izpade kot so bili ugotovljeni v jeseni 1971.

Kemične analize rastlinskega materiala so potrdile prisotnost SO_2 .

SANACIJSKI UKREPI

Visoke koncentracije SO_2 v Zasavju je mogoče znižati bodisi z zmanjšanjem emisije ali s povišanjem dimnikov največjih industrijskih onesnaževalcev.

Po obliki registriranih krivulj in časa trajanja koncentracije SO_2 nad zgornjo možno mejo meritev z registriranimi instrumenti ($10 \text{ mg SO}_2/\text{m}^3$) je sklepiti, da v najbolj ogroženih predelih Zasavja dosega koncentracije SO_2 najvišje polurne poprečne vrednosti okrog $15 \text{ mg SO}_2/\text{m}^3$. Če hočemo pri sedanjih višinah dimnikov koncentracije znižati na $1,5 \text{ mg SO}_2/\text{m}^3$, bi bilo potrebno emisijo SO_2 zmanjšati za približno 90 %. To pomeni povsem ukiniti emisijo obeh elektrarn Trbovlje. Zaradi dislokacije Cementarne Trbovlje ter Steklarne Hrastnik in Tovarne kemičnih izdelkov Hrastnik koncentracije v najbolj ogroženih predelih ne bi dosegle $1,5 \text{ mg SO}_2/\text{m}^3$, bile bi pa višje od dovoljenih. Dopusimo možnost, da bi se v najbolj ogroženih predelih, ki niso naseljeni oziroma je naseljenost zelo redka in je prebivalce v skrajnem primeru mogoče tudi preseliti, dovolile koncentracije okrog $2 \text{ mg SO}_2/\text{m}^3$. Pri teh vrednostih bi bilo sicer moteno uspevanje najbolj občutljivih rastlin, bilo pa bi na voljo dovolj rastlinskih vrst, da bi obdržali dolino zeleno in tudi rodovitno. Za orientacijo navajamo, da so koncentracije SO_2 pred zagonom Termoelektrarne Trbovlje II dosegle in celo presegle $6 \text{ mg SO}_2/\text{m}^3$. Da bi dosegli tako desetkratno zmanjšanje poprečne koncentracije SO_2 , bi morali pri manjših sanacijah ostalih industrijskih emitantov emisijo SO_2 pri obeh termoelektrarnah zmanjšati najmanj na 10 % sedanje. Tehnološki postopek za odstranjevanje SO_2 iz dimnih plinov bi moral delovati povsem zanesljivo, kajti izpad v delovanju čistilnih naprav bi ob kritičnem vremenu povzročil ožige na vegetaciji in druge škode, kot jih poznamo sedaj.

Iz podatkov v literaturi vemo, da danes še ni postopkov, ki bi omogočali gospodarno in v obratovanju zanesljivo 90 % razžveplanje dimnih plinov. Vendar naj o možnostih uporabe čistilnih naprav za pline izrečejo dokončno mnenje strokovnjaki za emisijo.

Zmanjšanje koncentracij s povišanjem dimnika

Visoke koncentracije SO_2 v Zasavju se ne pojavljajo toliko zaradi velike emisije, kot zaradi neugodnih vremenskih in tudi topografskih razmer, ki omogočajo akumulacijo dimnih plinov. Dosedanji rezultati meritev in raziskav kažejo, da bi z zvišanjem dimnika na nadmorsko višino 500 metrov, velika večina dimnih pli-

nov presešla lokalno inverzijsko plast. Temperaturna inverzijska plast je zapora za vertikalno gibanje, tako od spodaj navzgor, kot tudi od zgoraj navzdol. V primeru, da bi zgradili nov visok dimnik, ki bi omogočil, da dimni plini glavnega onesnaževalca Termoelektrarne Trbovlje prebijejo lokalno inverzijsko plast, bi se razmere bistveno spremenile. Predeli, ki so pri sedanjih višinah dimnikov ob inverzijah najbolj prizadeti, bi bili pri dovolj visokem dimniku ob lokalni inverziji pred visokimi koncentracijami dobro zaščiteni. Pri neinverzijskih vremenskih razmerah že pri sedanjih višinah dimnika koncentracije niso previsoke; ob višjem dimniku bi bile še manjše. S podatki, s katerimi sedaj razpolagamo, pa ne moremo predvideti, kakšno bo razredčevanje in transport onesnaženja pri javljanju višjih advektivnih in subsidenčnih inverzij. Gotovo je, da zaradi odprtosti terena koncentracije na novoogroženih višjih predelih, ki bi bili lahko prizadeti pri vetrovih severnega kvadranta, ne bodo tako visoke, kot so sedaj v dolini. Jasnejšo sliko in dokončno mnenje o potrebnem povišanju dimnika bomo izdelali šele na podlagi podrobnejših meritev meteoroloških parametrov onesnaženja v večjih višinah, ki jih v teh dneh pričujemo.

Podrobne meritve in ugotavljanje onesnaženosti in posledic visokih koncentracij v Zasavju so bile koristne tudi za spoznanje vzrokov za visoko stopnjo onesnaženosti v drugih predelih Slovenije. Predvsem je popolnoma gotovo, da pri kritičnih vremenskih razmerah, ko se javljajo najvišje koncentracije onesnaženosti, pri nas ne moremo in ne smemo uporabljati tujih enačb in pripomočkov za računanje koncentracij višine dimnikov in podobnega. Razlog za to je v tem, da vse znane tuje enačbe temeljijo na turbulentnem prenosu onesnaženosti v skoro laminarnem toku.

Druga, sicer že večkrat omenjena ugotovitev, ki sloni v osnovi na istem spoznanju, pa narekuje, da se v Sloveniji gradi čim več centralnih energetskih virov, ki bodo prenesli finančno obremenitve za dimnike, s katerimi bo možno dimne pline spuščati nad inverzijsko, tj. že v turbulentno plast, v kateri so ugodnejši disperzijski pogoji. Poleg tega je mogoče pri velikih obratih vgrajevati čistilne naprave, ki varujejo zrak in ne uničujejo vode in zemlje. Pri uporabi sedaj razpoložljivih goriv v drobnih industrijskih ali manjših skupinskih kuriščih za energetsko preskrbo, ki jih v vedno večjem številu gradimo, ni izgledov, da bi ob vse večji emisiji imeli zadovoljivo čist zrak.

Naši udeleženci na letošnjem velesljemu

OB TEDNU POŽARNE VARNOSTI

Od 25. do 30. 9. je že tradicionalni požarno varnostni teden. To je teden pred požarnimi nevarnostmi. V tem tednu skušamo na razne načine s predavanji, praktičnimi vajami, lepaki opozoriti na požarno nevarnost, ki neposredno ogroža človeka in naše družbeno premoženje. Statistika nam nazorno prikazuje, da imamo število požarov iz leta v leto več. Materialna škoda je zaskrbljujoča tako, da je v letu 1971 bilo skupno 1520 požarov, od tega v družbenem sektorju 648, v zasebnem pa 872 požarov. Materialna škoda v družbenem sektorju je znašala 41.519.737 din, v zasebnem sektorju pa 21.937.263 din. Vzroki požarov so največ iz malomarnosti in nepazljivosti 33,4 %, sledijo požigi 11,4 %, igra otrok z ognjem 10 %, elektrika 9,3 %, ostali 19,9 %, tu so strela, samovžigi itd. Glavni faktor, ki povzroča največ požarov, je ravno človek: malomarnost, nepazljivost, neznanje, to so največkrat povzročitelji hudih požarov. Vsak delavec na svojem delovnem mestu je dolžan, da skrbi za požarno varnost. Med letom nam je na več krajih izbruhnil majhen začetni požar, ki je bil takoj v začetku pogasjen; analizirajoč vzroke teh začetnih požarov smo ugotovili, da so tudi ti požari nastali zaradi malomarnosti. Izognili bi se jim, če ne bi odlagali ali vskladiščili snovi (pa čeprav le začasno) na mestih, ki so pod vplivom toplotnih žarkov ali direktnim plamenom. Ob tednu požarne varnosti je gasilsko društvo s svojim kadrom izvršilo pregled vseh naprav v tovarni in pregled opreme, ki je na razpolago na najbolj ogroženih mestih. Ugotovitve so dokaj ugodne, le nekaj pomanjkljivosti je še vedno, ki se že dalj časa urejujejo, vendar ni pravega razumevanja za reševanje teh problemov. Na primer zaščita podpečja 40 tonske banje avtomatov IS, ki z oljem napajajo opremo v podpečju in zalivajo kanal za odpadno steklo. Rešitev smo nakazali z mehanično lopato, ki bi kanal bolj temeljito izpraznjevala in s tem bi se zmanjšala nevarnost vžiga olja, ker direktnega žarčenja ni, če je steklo v vodi, vemo pa, da smo imeli že večkrat požar ravno na tem mestu, enkrat hujšo materialno škodo in izpad proizvodnje. V podpečju se večkrat odlaga vnetljivi material, ki se tu in tam vžge, in mislimo, da ne bi smelo do tega priti. Predlagamo tudi, da se podpečje temeljito očisti razne navlake, da je lahko intervencija lažja, obenem kontrola bolj učinkovita. Zelo pohvalno in zelo zadovoljujoča je montaža naprav, ki same javljajo požar v novem skladišču, dela na montaži dobro napredujejo in smo lahko zadovoljni, da bo s te strani zaščita popolna. Cevovod po stopnišču je izdelan in opremljen tako, da ob kratkem času dobimo zadostne količine vode v vsako nadstropje. Ugotavljamo na splošno, da je protipožarna služba dobro organizirana. Oprema, ki je v tovarni, je redno kontrolirana in zadostna tako, da večjih težav ni. Problem ostane le v odnosu ljudi do požarne nevarnosti, do discipline na delovnem mestu in odnosa do opreme, ki je v tovarni. Vsak naj dobro premisli, preden zapusti delovno mesto, če ga je zapustil brez ne-

varnosti vžiga, vsak delokrog naj bo vedno pospravljen, urejen, da je intervencija v primeru požara lažja, hitrejša in učinkovitejša. Gasilska služba je pridobila pred dobrim mesecem še eno motorno brizgalno, ki je bila potrebna za požarno varnost. Danes je gasilsko društvo dobro opremljeno in se lahko postavi v obrambo pred vsakim požarom. Vsekakor gre zahvala organom upravljanja za razumevanje do požarne preventive in nevarnosti v naši tovarni.

Da bi se seznanili z boljšo varnostjo pri požarih in v smislu preventivnih ukrepov bomo zapisali nekaj važnejših točk, kako naj se čuvamo pred požari, da bo naš dom bolj varen pred ognjem, nevarnosti igre z ognjem, za požarno varnost na delovnem mestu in kako ukrepati ob nastanku požara. Izdala jih je ob tednu požarne varnosti Gasilska zveza Slovenije.

DA BO VAŠ DOM VAREN PRED OGNJEM

1. Ne puščajte vžgalic in vžgalnikov na mestih, kjer jih otroci vsak čas lahko dosežejo. Prižigajte vžgalic in vžgalnikov sta posebna strast in veselje majhnih otrok. Kaj lahko nastane iz majhnega plamenčka, presodite sami.

2. Tudi v kozmetičnih sredstvih — raznih sprayih — so primešane tekočine, ki so gorljive in eksplozivne, razpršene in pomešane z zrakom pa že ob najmanjšem plamenčku lahko eksplodirajo. To se lahko pripeti tudi takrat, ko prižgemo cigareto.

3. Ali imate pri kajenju vedno pripravljene pepelnike? Odlaganje cigaret ob gorljive predmete je vedno nevarno. Ne kadite v postelji, posebno takrat ne, ko pridete domov utrujeni. Marsikomu se je že vžgala posteljnina, kakšne so posledice tega pa vemo.

4. Če čistite parket ali pohištvo s čistilnimi sredstvi, katerim so primešane gorljive tekočine, odprite okna, da se ne bi v prostoru nabrala nevarna mešanica hlapov in zraka, ki lahko že ob najmanjši iskrli ali plamenčku povzroči eksplozijo. Pri tem gre za vaše življenje!

5. Preden priključite plin, pogledajte, če so v redu tesnila. Ali ravirate pravilno, ko preizkušate tesnost plinskih spojev plinske jeklenke s plinskim štedilnikom? Preizkus s prižgano vžgalico je lahko usoden.

6. Bodite pazljivi pri plinskem štedilniku posebno takrat, kadar imate hud nahod. Ko prenehate kuhati, takoj zaprite ventile.

Da bi bili prepričani o brezhibnosti delovanja plinske naprave, pokličite vsaj enkrat na leto strokovnjaka, ki bo kontroliral naprave.

7. Da bi med uporabo plinskega štedilnika preprečili nevarnost segrevanja plinske jeklenke, mora biti le-ta odmaknjena najmanj 1 m od štedilnika. Če ta razdalja ni mogoča, postavite med jeklenko in plinski štedilnik negorljiv zaslon.

8. Ali znate zakuriti peč na olje? Upoštevajte navodila, ki vam jih je dal proizvajalec. Nikdar ne dolivajte kurilnega olja med gorenjem oziroma če je peč segreta. Počakajte, da se peč ohladi.

9. Električna vedno streže človeku po življenju, če ne upošte-

vamo nevarnosti, ki jo prinaša — ubije človeka in povzroči požare. Zato pazimo, da imamo napeljavo v redu, posebno pa še priključke, električne vrvice, električne predmete — likalnike, kuhalnike, čistilce, ventilatorje in podobno.

10. Tudi dobra električna napeljava popusti, če ni varovalka v redu. Navijanje žic okoli varovalke, kadar le-ta pregori, je vedno povezano z nevarnostjo, da obloga električne vrvice pregori, nakar sledi nevarnost za človeka in za nastanek požara. Zato imejmo vedno v rezervi vsaj dve varovalki, ki avtomatično izklopita tok, če ni kaj v redu.

11. Ali imate spravljene vnetljive tekočine na pravem mestu in v posodah, ki jih ni mogoče razbiti? Upoštevajte navodila, ki predpisujejo, koliko takih tekočin imate lahko v stanovanjskem prostoru, ki mora biti zračen, in do katerega ne more ogenj; v steklenici največ 1 l bencina, v dveh posodah pa največ po 25 l kurilnega olja.

Če smrdi po plinu, ne prižigajte električnih stikal, vžgalic ali vžgalnikov, ker lahko že najmanjša iskra povzroči strahovito razdejanje. Zato najprej odprite okna in vrata, da se prostor dobro prezrači.

12. Ko zapuščate stanovanje, se prepričajte:

a) če so vse električne naprave (likalnik, kuhalnik, grelna telesa, aparati za masažo in sušenje las itd.) ter svetilna telesa izklopljena;

b) če so ventili pri plinski jeklenki in pri plinskem štedilniku dobro zaprti;

c) če kurilne naprave ne ogrožajo bližnjih predmetov, ki bi se lahko vžgali;

č) če ste ugasnili cigaretni ogorak in ga pustili v pepelniku, da se dodobra ohladi;

d) ne puščajte otrok brez nadzorstva, ker se lahko marsikaj pripeti.

NEVARNOSTI IGRE Z OGNJEM

1. Otroci, ne igrajte se z ognjem! To je še posebno nevarno na prostem in v vetrovnem vremenu. Tedaj se ogenj tako hitro širi, da ga tudi po nekaj minutah ne moremo več pogasiti. Koliko telesnih poškodb in opeklin je povzročil ogenj, nam pove statistika.

2. Igra z ognjem na obronkih gozdov, v gozdu, na suhih travnatih površinah in gospodarskih poslopih, se kaj rada konča s precejšnjo škodo pa tudi s smrtjo. Gozdne površine, posebno tam, kjer so bili mladi nasadi, si še leta in leta po požaru ne bodo opomogli, ker je ogenj popolnoma uničil mlado drevje.

Tudi v skednjih, kjer so spravljene kmetijski stroji, seno, slama in poljski pridelki, se kaj radi igrate, zraven pa prižigate ogenj. Ali veste, v kakšno nesrečo spravljate sebe in vse domače ter bližnje sosedes?

3. Ali veste, kako hitro zgoreva posamezna snov, ker je od tega odvisna tudi nevarnost hitre razširitve požara?

Suha trava, suho listje in praprotni gorijo tako hitro kot smodnik.

Smreke, borovci, jelke, macesni, ki vsebujejo veliko smole, ogenj tako hitro zajame in uniči, da ga ni mogoče zaustaviti.

Papir, seno in slama gorijo naj-

prej na površini in se požar neverjetno hitro širi, nato pa prodira še v notranjost, ki jo je težko gasiti.

Bencin, petrolej, nafta in kurilno olje gorijo s tako močjo, da se jim je težko približati in pogasiti požar. Hlapi teh tekočin pa povzročajo močne eksplozije.

4. Otroci, sodelujte z nami pri preprečevanju požarov. Da boste vedeli kako, se vključite v gasilsko društva, v šoli pa dajte pobudo za ustanovitev gasilskega krožka, ki bo tudi v šoli uspešno opravljal svoje humano poslanstvo.

ZA POŽARNO VARNOST NA DELOVNEM MESTU

1. Od vas, zaposlenih, je močno odvisna požarna varnost na vaših delovnih mestih. Zato morate vedeti, kje so izvori požarne nevarnosti v tehnološkem procesu dela, ki ga opravljate, da bi te nevarnosti pravočasno odstranili.

2. Če pride do požara, ukrepajte takoj, da ne bo prepozno. Da bi to znali, zahtevajte pouk, ker boste tako koristili sebi in drugim. Beg pred požarom ni časten, razen v primerih, ko gre res za neposredno življenjsko nevarnost.

3. Škoda, ki jo požari povzročajo gospodarstvu, je ogromna. Vzroki teh požarov pa so predvsem nevednost, nepoučenost, malomarnost in nepredvidnost pri delu. Ali veste, da lahko že vsaka najmanjša iskra, ki nastane pri varjenju ali drgnjenju kovine ob kovino, pri kratkem stiku itd., zaneti požar trdnih snovi, posebno hitro pa zažge naoljene krpe. V dotiku s hlapi vnetljivih tekočin ali plinov pa še najmanjša iskra povzroči celó eksplozijo. Kljub temu pa še vedno ponavljamo te napake!

4. Red in čistoča na delovnem mestu, pravilno oskrbovanje pogonskih mehanizmov in osebna disciplina, pravilen poduk o povzročiteljih požarov ter o načinu gašenja s priročnimi gasilnimi sredstvi so predpogoji za uspešno in varno obratovanje.

5. Gasilska enota v delovni organizaciji naj bo porok dobre gasilske službe in pripravljenosti v primeru požara. To pa bomo dosegli, če bodo v gasilski enoti aktivni tudi vodilni delavci, visoko kvalificirani mojstri, obratovodje in vodje delovnih skupin.

KAKO UKREPATI OB NASTANKU POŽARA

1. Ostanite mirni in preudarite, kaj je trenutno treba storiti, da odstranite nevarnost za razširitev požara. Če gre za reševanje ogroženih, se najprej lotite reševanja.

Osebo pogasite tako, da goreči del obleke pokrijete z raznimi pokrivali, ki so pri roki. Oseba, ki gori, pa si lahko tudi sama pomaga s tem, da se vrže na tla in se začne valjati.

2. Če je potrebno, ustavite stroje in prekinite električni tok ter zaprite pri glavnih in stranskih vodih dovod plina.

3. Prepričajte prepih, zaprite okna in vrata, dokler ne pričnejo z gašenjem.

4. Gašenje se lotite z gasilnimi sredstvi in napravami, ki so pri roki; v primeru pa, ko že naprej veste, da požara s temi sredstvi ne bo mogoče pogasiti, takoj pokličite gasilce.

(Dalje na 16. strani)

RAZMIŠLJANJE O PRETEKLI POČITNIŠKI SEZONI

Poletja je konec, zaprla so se vrata v počitniških domovih v Portorožu in v Bohinju, kjer smo si privoščili 10 dni zasluženega oddiha. Članek ne bo obravnaval finančni uspeh sezone 1972, namen naslednjih vrstic je namreč upravljanje in gospodarjenje v počitniških domovih, ki so sindikalni, a se tega sindikalnega ne pozna dosti, ker se dajejo razne smernice od mnogih za to odgovornih ljudi. Poznamo frazo: konec dober, vse dobro, žal vselej ni bilo vse »OK«.

V letošnji sezoni smo imeli v Portorožu na voljo več ležišč, ker se je ena stranka, ki je bila na stanovanju v našem domu, preselila v svojo hišo. Letos smo določili druge dneve za menjavo izmen, saj smo upoštevali šolske počitnice, ki trajajo od konca junija do začetka septembra.

Po končanem vpisovanju so nekateri ugotovili, da drenjanje in dolge vrste pred sindikalno pisarno na dan vpisa niso primerne, da so na morje šli tudi tisti, ki se niso prerivali, da so na morju vedno eni in isti v istih mesecih in v istih dekadah itd. Res je, da

v 9 izmenah 594 oseb, kar pa ne drži. Iz podatkov, ki jih imamo v sindikatu, je letovalo v našem domu letos 707 oseb. Od tega je bilo otrok izpod 12 let 137. V domu imamo 4 sobe z dvema, 10 sob s tremi in 7 sob s štirimi posteljami. Statistično izraženo odpade na 1 sobo 3,14 ljudi, dejansko pa jih je bilo 3,73. Ta podatek nam pove, da smo se letos v sobah drenjali, kar se je ugotovilo tudi pri popisu in pregledu inventarja.

Predsedstvo sindikata je tudi letos sklenilo, da se vsak 10. član kolektiva pošlje na preventivni dopust in to v prvi, drugi in zadnji izmeni. Vpisovanje za dopust se je vršilo pred izbiro kandidatov za preventivo, zato je prišlo do situacije, da je nekdo od vpisanih dopustnikov bil določen za preventivo. Vsak pa ne more dvakrat na dopust, zato je bilo nekaj takšnih, ki so preventivo izkoristili v višku sezone. To je spet pri nekaterih izzvalo nezadovoljstvo in hudo kri, češ, da za vse naj velja enak kriterij pri koriščenju preventivnega dopusta.

Letos so nas vozili na morje

nila, manj uspešna pa bo bilanca prevozov, ki bo izkazovala izgubo. Pa o tem kdaj drugič, ko bomo prebirali članek o finančnem poslovanju počitniških domov.

zato jih skušajmo razumeti, če so tudi oni kdaj slabe volje in jim tega ne zamerimo. Mnogo krat mora biti servirka ali natakarica v vlogi igralke, od katere

Balnanje s krogci je prišlo v poštev ob slabem vremenu. Tudi »kibicev« je bilo vedno dovolj

Kljub izdatni hrani obiranje kosti — priboljšek katerega so se vsi vedno razveselili

nikoli ni za vse prav, vendar pa smo se nad raznimi pripombami pri sindikatu že pogovarjali in razmišljamo o spremembah v naslednjem letu.

V letošnji sezoni smo imeli v Portorožu 21 sob z 66 ležišči. Takoj lahko izračunamo, da lahko letuje v normalnih okoliščinah

Sapovi avtobusi. Vožnje so bile prijetne in udobne, kadar je potovalo manj oseb, če jih je bilo pa par preko »normativa«, so poskrbeli za dobro voljo preko mikrofona šofer, vodič in tudi potniki sami. Upam, da so dopustniki s prevozi bili zadovoljni, saj se cena od lanskega leta ni dvig-

Portorožu se posveča preveč, Bohinju pa premalo pozornosti, čeprav v bistvu oba služita istemu namenu. Kapaciteta doma v Portorožu je trikrat večja od doma v Bohinju. Pri letošnjem vpisovanju za dopust se je izkazalo, da za Bohinjski več pravega zanimanja. Od 20. julija do 10. avgusta bi radi vsi šli, prej in pozneje pa nihče. Od devetih izmen v Bohinju je bilo čisto »naših« le pet in še od teh so bile tri zasedene od preventivcev. Štiri izmene pa smo odstopili Občinski zvezi združenj borcev NOV Hrastnik. V Bohinju je letovalo vsega 208 oseb, od tega 27 otrok, na razpolago pa imamo 9 sob z 21 ležišči. Mi sami ne znamo vrednotiti Bohinjskega, kjer ni »tistega«, kar je v Portorožu. Drži, da je ob morju bolj razgibano življenje, da se drugače živi in diha, vprašanje pa je, če se spleča dom v Bohinju adaptirati in razširiti, če je zanimanje zanj minimalno. Obnoviti bo treba nekaj inventarja in urediti okolico, to pa je najbrž že vse.

Za udobno bivanje med dopustom v Portorožu in v Bohinju skrbijo upravniki in osebje, ki opravijo ogromno dela vsakodnevno od polpetih zjutraj do devetih zvečer. Vsi smo ljudje,

pričakujemo vedno prijaznost in nasmeh na obrazu, čeprav tega včasih nismo zaslužili. Vsem, ki so skrbeli za naše želodce, se še enkrat najlepše zahvaljujemo. Priznanje velja obema počitni-

STEFKA IN VERONIKA — prva in druga kuharica pri pripravi kosila

škima domovoma, »Bohinjke« pa naj ne bodo užaljene, če se »sindikatu« ni oglasil med sezono pri njih.

Ste prečitali članek? Vzemite v roke svinčnik in papir, napišite nam, kakšen počitniški dom želite imeti v prihodnjem letu. Vsak dober predlog bomo upoštevali, da bo desetdnevno bivanje v naslednji sezoni še prijetnejše.

Tajnik sindikata
Karli Dremel

Eni žalostni, ker odhajajo domov, drugi srečni ker se prišli. Zamenjava izmen v Portorožu

Člani pevskega zbora »Svoboda II.« v našem počitniškem domu v Portorožu

ŠPORTNI PETEROBOJ LITOSTROJ 72

Letošnji tradicionalni športni peteroboj gumarjev, kovinarjev, železarjev in steklarjev je bil v nedeljo, 10. septembra v Ljubljani. To je bilo že petič, da so tekmovali med seboj športniki »Save« Kranj, Železarne Jesenice, Ferralita Žalec, Litostroja Ljubljana in Steklarne Hrastnik. Letošnji gostitelji so bili kot že rečeno Titovi zavodi Litostroj Ljubljana. Ta velik kolektiv je organiziral peteroboj v okviru praznovanja 25. obletnice obstoja. Ističasno s peterobojem je tekel tudi troboj med Litostrojem, Metalno Maribor in Strojno tovarno Trbovlje. Če k temu dodamo, da je bil ob tem še velik mednarodni balinarski turnir in pa nastop gasilskih brigad, potem si lahko predstavljate, kakšna gneča je bila. Naše 56-člansko zastopstvo se je kar zgubilo v tej masi športnikov in ostalih udeležencev. Za nas je bilo spodbudno že to, da smo prvič nastopili polnoštevilno in imeli zastopnike v prav vseh panogah. Temu primeren je bil tudi končni vrstni red ekip, kjer je naše zastopstvo zasedlo odlično drugo mesto v peteroboju.

Preden pregledamo posamezne rezultate in uvrstitve, bi rad omenil izredno slabo organizacijo prireditelja, kar pa bi še nekako razumeli glede na zares veliko število udeležencev. Če ga lahko zaradi tega opravičim, ga pa žal ne morem pri izredno pristranskem vodenju tekmovalja. Ze po načinu organizacije posameznih tekmovalj se je opazilo, da je glavni cilj organizatorjev osvojiti prvo mesto v peteroboju, kakor tudi v troboju. To ni samo moje ugotavljanje, temveč je to skupna ugotovitev vseh ostalih sodelujočih podjetij. V večini športnih panog sploh ni bilo uradnih predstavnikov organizatorja, tako da gre največja zasluga, da se je vse brez incidenta izteklo (če se je?), pravzaprav ostalim udeležencem, ki se med seboj že toliko poznamo, da smo se brez težav lahko pogovorili, kadar se je kaj zataknilo.

Pa si oglejmo izide peteroboja v posameznih panogah.

ŠAH

Kljub temu, da smo imeli zelo močno ekipo in da so se naši predstavniki zelo trudili, nam ni uspelo doseči kaj več kot zadnje, to je peto mesto. V tolažbo nam gre lahko to, da smo v direktnem dvoboju premagali ekipo Ferralita s 3 : 1.

Našo šahovsko ekipo so sestavljali: Sušin Viktor, dipl. pravnik, Belak Drago, Vujsič Milan, Čičič Risto, Zalokar Anton in Razpotnik Mirko kot vodja ekipe.

Šahovska ekipa je naletela na premočne nasprotnike, tako da kljub borbeni igri ni dosegla več kot zadnje mesto

Končni vrstni red v šahu pa je bil tak:

1. Litostroj	13,5 točk
2. Železarna Jesenice	11,5 točk
3. Sava Kranj	5,5 točk
4. Ferralit Žalec	5,5 točk
5. Steklarna Hrastnik	4 točke

ODBOJKA

Naši odbojkarji so zasedli »tradicionalno« 4. mesto, vendar bi bili z malo več športne sreče tudi tretji. Saj smo v odločilnem drugem setu, potem ko smo že prvega dobili, proti ekipi Ferralita vodili že z 8 : 2, pa smo vendar ta set izgubili in kasneje tudi tretjega. Kot vsako leto smo tudi letos premagali ekipo Litostroja. Sedaj, ko imamo lepo novo odbojgarsko igrišče za Savo, pa se verjetno tudi za odbojko odpirajo lepši časi.

Odbojgarsko ekipo so sestavljali: Tosič Savo, Kapelar Albert, Selič Franc, Gošler Ivan, Kršnik Franjo, Guzaj Jože, Vidmar Mile, Debelak Franjo kot vodja.

Odbojkaši so zasedli zase »rezervirano« 4. mesto

Vrstni red:

1. Železarna Jesenice	4	4	0	8 : 1	8
2. Sava Kranj	4	3	1	6 : 3	6
3. Ferralit Žalec	4	2	2	5 : 5	4
4. Steklarna Hrastnik	4	1	3	4 : 7	2
5. Litostroj Ljubljana	4	0	4	2 : 8	0

ROKOMET

Naši fantje so zasedli v končni razvrstitvi solidno 3. mesto. Če bi v prvi tekmi premagali favorizirano ekipo Save, ki je igrala z ligaškim moštvom, bi bili verjetno prvi. Ta trditev je tembolj realna po igri, katero so naši fantje prikazali proti tej ekipi. Saj so pet minut pred koncem vodili z dvema goloma razlike, pa so vendar tekmo izgubili z 12 : 14. Sicer pa je bila glavna hiba našega moštva premajhna fizična pripravljenost. Tako so zadnji 2 tekmi komaj zdržali. Ekipa je igrala v naslednji postavi: Debelak Franjo ml., Laznik Stane ml., Koritnik Karli ml., Drugovič Jože, Kaše Jože, Videgar Jože, Blagotinšek Dare, Volaj Boris, Ržek Jože, Ržek Igor, Dornik Janko, Jelakovič Ivo, Štihar Robert kot vodja.

Rokometna ekipa je bila solidna, bili so tretji

Rezultati našega moštva:

Steklarna : Sava	12 : 14	(6 : 6)
Železarna : Steklarna	15 : 10	(7 : 5)
Litostroj : Steklarna	9 : 12	(7 : 6)
Steklarna : Ferralit	10 : 9	(4 : 1)

Končni vrstni red:

1. Sava Kranj
2. Železarna Jesenice
3. Steklarna Hrastnik
4. Litostroj
5. Ferralit Žalec

KEGLJANJE

Naši fantje so bili zares odlični. Drugo mesto je vsekakor lep uspeh. Škoda, da niso metali zares najboljši in najbolj psihično pripravljeni. V tem primeru bi bili naši fantje verjetno prvi. Med kegljači je treba vsekakor omeniti Gnjudič Mileta, ki je na 100 lučajev dosegel rezultat 474 podrtih kegljev in s tem prvo mesto med posamezniki. Nič slabši ni bil Peršič Anton, ki je s 467 podrtimi keglji dosegel 3. mesto med posamezniki. Vsi ostali so bili solidni, nekoliko je razočaral le Pufler Ernest, ki je metal dosti izpod svojih zmogljivosti. Sicer pa fantom še enkrat čestitke.

Rezultati naših (podrtih kegljev):

Gnjudič Mile	474
Peršič Anton	467
Čakič Ljubo	424
Pokrajac Djoko	409
Kolšek Anton	383
Pufler Ernest	343

Končni vrstni red (podrtih kegljev):

Litostroj Ljubljana	2512
Steklarna Hrastnik	2500
Sava Kranj	2437
Železarna Jesenice	2495
Ferralit Žalec	2248

Ekipo sta še sestavljala Koritnik Bojan in Maurer Oskar kot vodja ekipe.

STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO

Še ena odlična uvrstitev naših športnikov. Tako moška kot ženska ekipa sta zasedli odlično drugo mesto. Sicer pa so naši strelci in strelke vedno na vsakem peteroboju zelo lepo uvrščeni, da so k svojim dosedanjim uspehom dodali še enega.

Kot vsako leto tudi letos niso razočarali; zasedli so drugo mesto v moški in ženski konkurenci

Ekipo v streljanju so sestavljali naslednji člani in članice: Verač Milka, Vidmar Tončka, Grohar Ivica, Vidmar Vili, Brglez Vinko, Godler Leon, Ojsteršek Božo, Grohar Janez kot vodja.

Žal zaradi slabe organizacije nismo dobili rezultatov posameznikov, zato vam posredujemo samo ekipni vrstni red.

Ženske:

1. Litostroj Ljubljana	598 krogov od 900
2. Steklarna Hrastnik	583 krogov od 900
3. Železarna Jesenice	472 krogov od 900
4. Sava Kranj	256 krogov od 900

(Dalje na 13. strani)

(Nadaljevanje z 12. strani)

Moški:	
Litostroj Ljubljana	934 krogov od 1200
Steklarna Hrastnik	927 krogov od 1200
Sava Kranj	906 krogov od 1200
Ferralit Žalec	849 krogov od 1200
Železarna Jesenice	688 krogov od 1200

Vsak tekmovalac je imel na razpolago 30 strelav. Žensko ekipo so sestavljale 3 tekmovalke, moško ekipo pa 4 tekmovalci. Ker organizator ni imel na razpolago pokalov za obe konkurenci (moško in žensko), so enostavno sešteli rezultate iz obeh konkurenca ter s tem dosegli skupni vrstni red, ki pa ni bistveno spremenil vrstnega reda.

Torej skupni vrstni red:

1. Litostroj Ljubljana	1532 krogov
2. Steklarna Hrastnik	1510 krogov
3. Sava Kranj	1162 krogov
4. Železarna Jesenice	1160 krogov
5. Ferralit Žalec (samo moški)	849 krogov

Z dograditvijo pokritega strelšča pa lahko pričakujemo od naših strelcev in strelk še boljše rezultate in še večje uspehe.

ORIENTACIJSKI POHOD

To je tipično »domača« panoga. Na tem peteroboju pa je bilo to še toliko bolj očitno. Naša ekipa kljub temu, da se je ves mesec vestno pripravljala, ni mogla doseči kaj več kot zadnje mesto. Po rezultatu sodeč (katerega smo kontrolirali sami) je bila naša ekipa kar na dveh kontrolnih točkah najslabša, pa je kljub temu »morala« biti zadnja.

V ilustracijo naj povem, da je imela tretje uvrščena ekipa Železarne kar 27 minut slabši čas od naše, pa je kljub temu bila pred našo ekipo. Ko smo po končanem tekmovanju dobili rezultate, nam je bilo jasno, zakaj tako.

Vrstni red:

Litostroj Ljubljana	787,75 točk
Sava Kranj	765,00 točk
Železarna Jesenice	566,75 točk
Ferralit Žalec	654,75 točk
Steklarna Hrastnik	557,75 točk

Ekipa orientacijskega pohoda se je trudila, vendar se zaradi pristranske žirije ni bolje uvrstila

NAMIZNI TENIS

Kljub temu, da smo v skupni razvrstitvi zasedli odlično drugo mesto, pa je bil namizni tenis edina panoga, kjer smo bili prvi. Namizni tenis je bila panoga, kjer nismo pričakovali posebnega uspeha. No, pokazalo se je povsem drugače. Naša ženska ekipa je gladko premagala vse nasprotnike in sigurno osvojila prvo mesto.

Fantje so bili nekoliko slabši, vendar jim je drugo mesto ušlo samo za malenkost. V odločilnem dvoboju z Železarno so bili poraženi s 3 : 2, potem ko je že vse kazalo, da bomo z istim rezultatom zmagali mi. Vendar nam to ni nič škodilo. Zaradi iste napake organizatorjev kot v streljanju, so tudi tukaj morali sešteti rezultate iz obeh konkurenca, kar je prineslo našim ekipam zaslužen prvo mesto.

Litostroj Ljubljana	4	4	0	12 : 2	8
Železarna Jesenice	4	3	1	10 : 6	6
Steklarna Hrastnik	4	2	2	9 : 7	4
Sava Kranj	4	1	3	5 : 9	2
Ferralit Žalec	4	0	4	0 : 12	0

Moška ekipa je igrala v postavi: Zalaznik Bogo, Boško Branko, Soba Viktor.

Vrstni red ženske:

Steklarna Hrastnik	4	4	0	12 : 2	8
Sava Kranj	4	3	1	11 : 3	6
Železarna Jesenice	4	2	2	6 : 6	4
Litostroj Ljubljana	4	1	3	3 : 9	2
Ferralit Žalec	4	0	4	0 : 12	0

Žensko ekipo sta sestavljali Racer Elica in Bratuša Nevenka.

Ekipi v namiznem tenisu sta se odlično uvrstili, ženske so bile prve, moški pa tretji

Skupni vrstni red v namiznem tenisu:

Steklarna Hrastnik	8	6	2	21 : 9	12
Litostroj	8	5	3	15 : 11	10
Železarna	8	5	3	16 : 12	10
Sava Kranj	8	4	4	16 : 12	8
Ferralit Žalec	8	0	8	0 : 24	0

KONČNI VRSTNI RED

v peteroboju gumarjev, železarjev in steklarjev — Litostroj 72

1. Litostroj Ljubljana	31 točk
2. Steklarna Hrastnik	22 točk
3. Sava Kranj	21 točk
4. Železarna Jesenice	20 točk
5. Ferralit Žalec	11 točk

Na zključni slovesnosti se je organizatorjem pripetilo tudi to, da niso imeli pokala za ekipnega zmagovalca v peteroboju. Ta pokal je namreč prehodil, vendar ga je ekipa Jesenic osvojila trikrat zaporedoma in tako ji ostane v trajno last. Organizator tega ni vedel in tako ni pravočasno preskrbel novega. Še večjega protesta pa je bil organizator deležen, ko je pokal za »fair play« dodelil rokometni ekipi Litostroja, čeprav je le-ta nešportno predala tekmo ekipi Železarne Jesenice.

In na koncu? Mislim, da je uspeh naših predstavnikov, če so v tako močni konkurenci osvojili odlično drugo mesto. Tekmovanje v Ljubljani se je kljub napakam organizatorja še kar v redu končalo. S tem peterobojem se je končal prvi cikel. Prihodnje leto je na vrsti 6. končevalni in organizator bo letu na vsako ekipo enega svojega člana, da si pridobi vsaj nekaj izkušenj. V Ljubljani so jih vsekakor pridobili, vendar v obliki kakor jih ne bi smelo biti. Nazadnje pa se postavljajo vprašanja, kdo ima največ koristi od takih tekmovanj. Poleg že znanih prednosti, zblíževanja in spoznavanja ter prijateljskega srecanja, ima vsekakor nekaj tudi rekreacija in tako je tudi prav.

Tekst in slike J. Premec

Kljub porazu uspešno

Rokometašice »Steklarja« kot finalistke letošnjega pokalnega tekmovanja v Sloveniji so tokrat igrale med 16 najboljšimi ekipami v državi. Žreb jim je v osmini pokala SFRJ naklonil zagrebško Lokomotivo, lanskeoletnega pokalnega prvaka države.

STEKLAR — LOKOMOTIVA 12:29 (7:14)

Hrastnik, igrišče za Savo, gledalcev 250, sodnika: Domazet (Reka) in Jug (Celje) dobra.

STEKLAR: Pavlič, S. Bratuša, Kolšek, Dornik, N. Bratuša 7, Vretič, Mikolič, Pintar, Naroglav, Jelčič 1, Mlinarič 4, Krajnc.

LOKOMOTIVA: Matić, M. Vejnović 8, P. Vejnović, Čekini 4, Antin 3, Mrgan 4, Vrbanc 4, Štrkalj 6, Titlić.

Prvoligašice iz Zagreba so se zaslužen uvrstile v četrtfinale pokala Jugoslavije za rokometnašice. Kljub odsotnosti odlične Marte Torti in Suade Alikadić so s hitro igro in preciznimi strelji zlahka premagale igralke »Steklarja«. Domače igralke so se odlično držale samo v prvem polčasu, ko bi lahko dosegle še nekaj zadetkov, ko je Nevenka Bratuša kar 7-krat zadela okvir gola. V celoti so domače prikazale dober rokomet, posebno pa so se izkazale vratarka Krajnc, Nevenka Bratuševa in Jelčičeva. V drugem delu igre pa so domače vse preveč forsirale igro na gol, kar je omogočilo gostjam, da so z lahkoto prihajale do žoge in iz hitrih protinapadov nizale zadetke za zadetkom.

Prijateljski odnosi z Lokomotivo se tako nadaljujejo in je upati, da bo še prišlo do srečanj med obema ekipama.

Omeniti velja tudi to, da je bil delegat te tekme profesor Toš Stanko, predsednik Rokometne zveze Slovenije, ki je pohvalil odlično organizacijo prireditve in med drugim povedal, da je sekretariat RZS sprejel sklep, da bi v bodoče reprezentanco Slovenije v večini sestavljale igralke Steklarja, za trenerja reprezentance pa so določili trenerja Steklarja Dornika.

Strgaršek Janez

Uspeh kegljačev »Bratstva«

Kegljači KK »Bratstva« Hrastnik so se v nedeljo 24. septembra udeležili kegljaškega turnirja v Storah, katerega je organizirala tamkajšnja kegljaška sekcija TVD »Partizan — Kovinar« v spomin na njihovega pokojnega tekmovalca in funkcionarja Daneta Rukavine.

Tekmovanje v borbenih partijah 10 mož, dva nastopa po tri lučaje, se je v treh dneh udeležilo 24 ekip, kar skupno pomeni 240 nastopajočih.

Že takoj je potrebno zapisati, da so naši kegljači osvojili prvo mesto, kar je izredno lep uspeh, ki ga gre pripisati zavzetosti celotne ekipe, ki je tokrat nastopila z vso resnostjo.

Za prvo mesto so naši športniki tako prejeli tudi lep prehodni pokal, ki bo leto dni krasil vitrine »Bratstva«.

Prvih deset ekip je doseglo naslednje rezultate:

1. KK »Bratstvo« Hrastnik	881
2. KK »Šoštanj«	824
3. KK »Aero« Celje	804
4. KK »Kovinar« Štore	770
5. KK »Libela« Celje	728
6. KK »Hmeljar« Žalec	726
7. KK »PTT« Celje	706
8. KK »Juteks« Žalec	699
9. KK »Kovinotehna« Celje	682
10. KK »Cinkarna« Celje	659

Za zmagovalno ekipo »Bratstva« Hrastnik so nastopili: Pokrajac Đoko, Mlakar Anton, Koritnik Bojan, Peršič Anton, Kolšek Zvone, Čakić Ljubo, Očepek Franc II., Gnjidić Mile, Spacapan Marjan in Pufler Ernest.

Med vsemi nastopajočimi na tem turnirju je najboljši rezultat dosegel član »Bratstva« Pokrajac Đoko s 113 podrtimi keglji, dokaj solidni pa so bili tudi Mlakar (94), Peršič (96), Očepek (95) itd.

Tradicija dobrih športnih in prijateljskih odnosov med kegljači Zasavja in celjskega področja se tako nadaljuje, kar je še posebej vredno pohvale in upati, da bo tako tudi v bodoče.

Strgaršek Janez

ZAČETEK DOBER, KONEC...

Rokometašice »Steklarja« so tekmovalje v republiški ligi v jesenskem delu prvenstvene sezone 1972/73 pričele dokaj dobro, saj so v prvih treh kolih zmagale vse tri tekme, v IV. kolu pa so bile proste, ker letos v republiški ligi nastopa samo 9 ekip.

Če bi sodili po pogovoru »dober začetek slab konec«, potem se ne obetajo dobri časi, saj so pred ekipo še vsa odločilna srečanja v borbi za najvišja mesta na lestvici.

Najpomembnejše bo vsekakor srečanje z odlično ekipo »Alples«, pa tudi nekatere druge tekme bodo težke. V času poročanja še ne vemo za rezultat tekme z »Alplesom«, ko pa bo časopis izšel, bo tekma že odigrana in tako slika na lestvici že precej bolj jasna.

Lestvica kaže, da se bodo za vrh letos potegovala 3 ekipe in to Alples, Gorenje in Steklar. Prav ta medsebojna srečanja bodo najverjetneje odločala o končnem plasmanu, zavedati pa se je treba, da letos le prvo mesto pelje direktno v II. zvezno ligo.

Lestvica po IV. kolih:

1. Alples	4 4 0 0	73:39	8 + 34
2. STEKLAR	3 3 0 0	38:23	6 + 15
3. Gorenje	3 2 1 0	42:32	5 + 10
4. Simplex	4 2 0 2	44:44	4
5. Usnjari	4 1 1 2	43:51	3 — 8
6. Borec	3 1 0 2	38:42	2 — 4
7. Slovan	4 1 0 3	35:47	2 — 17
8. Koper	4 1 0 3	39:64	2 — 25
9. Sava	3 0 0 3	32:41	0 — 9

Ekipo »Steklarja« je odigrala te tekme:

Koper — Steklar	6:14
Steklar — Slovan	11:6
Borec — Steklar	11:13

Na razporedu pa so še naslednje:

Steklar — Alples	30. 9.
Simplex — Steklar	8. 10.
Steklar — Gorenje	14. 10.
Sava — Steklar	22. 10.
Steklar — Usnjari	28. 10.

Igralke »Steklarja« kljub nekaterim neso-glasnostim štartajo na prvo mesto, ki vodi direktno v II. zvezno ligo, ne bo pa ob danih prilikah in možnostih neuspeh, če zasedejo 2. ali celo 3. mesto.

Boj še zdaleč ni končan, pa tudi poraz z Alplesom še ne bo pomenil izgubo upanja na osvojitve prvega mesta, kakor še tudi zmaga nad »Alplesom« še ne pomeni osvojitve prvega mesta.

GRAŠKE ROKOMETAŠICE V HRASTNIKU

V nedeljo 24. septembra 1972 so bile v gosteh ZRK »Steklarja« rokometiške ATSE iz Gradca. Avstrijske športnice so tako vrnil obisk Hrastničankam, ki so bile v Gradcu v decembru preteklega leta. Srečanje bi moralo biti že v aprilu, vendar je odpadlo zaradi epidemije črnih koz v Jugoslaviji.

Stiki med kluboma postajajo vse bolj pristni in prijateljski, tako da je vodstvo ATSE ponovno povabilo hrastniške rokometiške, da v decembru gostujejo v Gradcu.

Sodelovanje med avstrijsko-štajerskimi športniki in slovensko-štajerskimi športniki je že tradicionalno in prijateljsko, kar ima poleg športnega tudi politični pomen, ker v nekaterih avstrijskih klubih in ekipah nastopajo naši zamejski Slovenci.

STEKLAR — ATSE 20:8 (9:1)

STEKLAR: Pavlič, S. Bratuša, Dornik 1, Vretič 1, Mikolič, Pintar, Naroglav 4, Jelčič 9, Mlinarič 5, Krajnc.

ATSE: H. Reichmann, Scheucha 2, G. Reichmann 2, Oberdorfer 2, Selzer, Krottmager 1, Hausiell, Berghofer 1, Bell, Gschier, Adlmann.

Avstrijske so pokazale dokaj lep rokomet, vendar neučinkovit. Edina svetla točka v njihovi ekipi je vratarka Helga Reichmann, ki je na tej tekmi ubranila precej predvsem nizkih strel, medtem ko je bila slabša pri visokih metih na gol.

Domače igralke so v prvih minutah igrale dokaj zmedeno in nepovezano ter so se razigrale šele proti koncu tekme, oziroma v drugem polčasu. V celoti sta obe ekipi prikazali soliden rokomet. Pri domačinkah sta se odlikovali predvsem hitra Jelčičeva in vratarka Krajncova. Sodnika Jekoš in Žibret sta svoje delo opravila solidno.

Ekipe STEKLARJA in ATSE pred tekmo; na levi sodnik Jeros, na desni Žibret

Celotna ekspedicija ATSE pred šolo na Rudniku, med ogledom tamkajšnjih športnih objektov. Prvi z leve trener in vodja Ferdinand Selzer

Ob slovesu je vodstvo gostujočih rokometišic izrazilo vso zahvalo za topel in prisrčen sprejem z željo, da se sodelovanje med športniki Steklarne Hrastnik in ATSE še razširi tudi na druge športne panoge, rokometiške pa so povabili na srečanje v Gradec v decembru.

Strgaršek Janez

Nogometaši so startali

V začetku prejšnjega meseca so se pričela tekmovalja v večini republiških, pokrajinskih, podzveznih in ostalih ligah. Med vsemi mogočimi ekipami in moštvi so se pognali v boj tudi naši nogometaši. Žal letos ne v tistem rangi kot prejšnjega leta. Dosti je bilo tistih, ki so s težkim srcem spremenili naše fante iz conske lige. No, še več je bilo tistih, ki so našim fantom želeli, da se čimprej vrnejo v consko ligo. Ko je pred leti naše moštvo zapustilo republiško nogometno ligo, je bilo dosti takih, ki so s strahom gledali na prihodnost hrastniškega nogometa. Žal se je ta bojazen izkazala kot upravičena. O vzrokih neuspeha hrastniškega nogometa bi se lahko razpravljalo ure in ure. Nekateri so mnenja, da so glavni krivci ljudje iz uprave, drugi so zopet krivili same igralce. Škoda, da je bilo le malo takih, ki so priznali krivdo sami sebi, še manj pa je bilo takih, ki so že takrat bili pripravljeni pomagati nogometu na zeleno vejo. No, kar je, je tu. Prvenstvo se je pričelo. Poglejmo si rezultate iz prvih treh kol.

Prvo kolo 3. 9. 1972:

DOB : HRASTNIK 5 : 2

Strelci: Oberčkal, Tržan.

Drugo kolo 10. 9. 1972:

HRASTNIK : Grosuplje 8 : 2

Strelci: Sivka 3, Pešič 2, Oberčkal, Lipar in Muhovič po 1.

Tretje kolo 17. 9. 1972:

Rakek : HRASTNIK 3 : 1

Strelec: Pešič

IV. kolo 24. 9. 1972:

Hrastnik : Ihan 4 : 1

Hrastnik : Ihan ml. 6 : 0

Torej kot vidimo, je bil start hrastniških nogometašev izredno slab. Tudi največji pesimisti so pričakovali kaj več. Verjetno je sedaj še čas, da se preobrne kaj na boljše. Rezultati in dejstva so tu. Uspeha ni! Verjetno je sedaj uprava tista, ki bo morala rešiti nekaj perečih problemov; v prvi vrsti vprašanje trenerja. Kajti zavedati se je treba, da kadra nimamo na razpolago. Poglejmo, kateri igralci zastopajo barve Hrastnika: Volfand, Godicelj, Stihar, Gruden, Tršek, Pufler, Lipar, Muhovič, Tržan, Ranislavljevič, Pešič, Pogačnik, Oberčkal, Tržan. To je vse. Med njimi je precej še včerajšnjih mladincev. Drugega kadra ni. Treba je s tem, kar imamo, tekmovali. Treba pa je tudi biti resen pri svojem delu. Glavni problem sedaj med prvenstvom pa je neredno obiskovanje treningov, proti čemer je uprava trenutno brezmočna. Verjetno bo to ob tako majhnem številu igralcev še dolgo pereč problem. Istočasno s članskim moštvom so pričeli svoje tekmovalje tudi mladinci. Na vso srečo so tu rezultati mnogo ugodnejši.

Poglejmo rezultate:

Dob : Hrastnik 4 : 4

Hrastnik : Grosuplje 3 : 0

Rakek : Hrastnik 0 : 11

Po treh kolih je prvo moštvo komaj na devetem mestu, medtem ko so mladinci na prvem. Mogoče je to mladinsko moštvo tisto, ki bi moralo prinesiti lepši dan hrastniškemu nogometu. Trener Klenovšek ima okrog sebe zbrane res pridne in marljive fante. Res je, da je njegova zasluga, da kar trije že z dosti uspeha igrajo v prvem moštvu. Če bo šlo tako naprej, jih bo prihodnje leto še več. Če ne za drugo pa vsaj za dobro hrastniškega nogometa, in tako je tudi prav.

J. Premec

Počastitev Bevkovega rojstva in njegove smrti

V šoli smo se pri uri slovenskega jezika spomnili našega največjega mladinskega pisatelja, ki nas je navdušil s svojimi knjigami.

Čeprav med uro ponavadi radi klepetamo, je na ta dan vladala v razredu popolna tišina. Na mizi so ležale Bevkove knjige, katere mi mladi tako radi prebiramo in spoznavamo življenje svojih vrstnikov, ki jih je Bevk znal tako živo opisati.

Marsikaj smo sami vedeli o njegovem življenju in se kar kosali, kdo se bo bolj izkazal. Bevk se je rodil v Zakojci pri Cerknem. V mladosti je zelo rad bral knjige. V času fašizma je stal na strani svojega ljudstva, ki ga tudi v najtežjih dneh ni zapustil, ampak ga je vzpodbujal s svojimi knjigami. V drugi svetovni vojni je bil partizanski voditelj na Primorskem. Po končani vojni pa se je preselil v Ljubljano in tam živel do svoje smrti. Naštevati smo njegove knjige, pa nismo prišli do konca, kajti France Bevk jih je napisal prek sto.

Mladina bere zelo veliko njegovih knjig, ki jih potem zlepa ne pozabi. France Bevk je umrl, ne bo pa umrl spomin na najljubšega mladinskega pisatelja, saj nas bodo nanj spominjale njegove številne knjige.

Jasna Kosm
literano-novinarski krožek
Hrastnik
Podkraj 91

ZANIMALO VAS BO

PRISLI V PODJETJE

Peklar Cvetka — prodajalka v bifeju, Skorjanc Alojz — brusilec stekla, Gorenc Peter — odnašalec, Delić Faketa — odnašalka, Belak Drago — vzdrževalec v OZD 302, Minič Radmila — odnašalka, Šoba Andrej — delavec v skladišču embalaže, Grlica Zdravko — predstiskalec, Jelenc Tomaž — vzdrževalec v OZD 302, Brečko Rudolf — delavec v skladišču embalaže, Jarkovič Leopold — delavec v skladišču embalaže, Pešič Živomir — delavec težak, Rus Mira — odnašalka, Hrup Karl — odnašalec, Zaletel Frida — pomožni administrator, Vretič Branko — ključavničar, Sekič Mirko — odnašalec, Glavič Ana — pomivalka posode, Bevc Alojz — odnašalec, Keber Mirko — odnašalec, Abram Marija — odnašalka, Naroglav Jolanda — odnašalka, Novak Jože — odnašalec, Potčin Franc — odnašalec, Petauer Eleonora — pomožna delavka v 401, Leskovšek Ladislav — pomožni oblikovalec, Kaluža Milan — delavec v skladišču embalaže, Fajfar Jožica — odnašalka, Hrstič Mirsada — odnašalka, Hasič Kada — odnašalka, Vogrinc Marta — pomivalka posode, Vidjen Tomislav — dostavljalet stekla, Stojančič Stanko — odnašalec, Stojančič Dragiša — odnašalec, Studnička Marjana — odnašalka.

ODSLI IZ PODJETJA NA LASTNO ŽELJO

Sinkovec Jožica — odnašalka, Koren Jožica — odnašalka, Škrinar Mihaela — izpihalka, Renko Katarina — delavka v 501, Stražar Marija — odnašalka, Kočica Ljuba — rezalka, Seme Roman — zabojar, Vozelj Cvetka — kontrolor stekla, Senekovič Olga — stekloslikarka, Pintar Darinka — odnašalka.

SAMOVOLJNO ZAPUSTILA DELO

Grahovar Rudi — menjalec modelov, Jamšek Franc — predstiskalec.

UPOKOJENA

Jamšek Silva — brusilka stekla.

IZKLJUČEN

Sladič Matija — pomočnik v OZD 302.

POROČILI SO SE

Brečko Ivana — kontrolor stekla — ROJ, Bregar Milena — izpihalka in Majdič Branko — krogličar, Hercog Majda — delavka v 401 in Kajič Anton — krogličar, Štiher Nada — prodajalka v bifeju in Godicelj Jože — strugar, Markovski Ana — odnašalka in Žagar Viktor — delavec v 401, Vrtovšek Ljudmila — odnašalka in Hudi Viljem — krogličar.

PRIRASTEK V DRUŽINI

Tovornik Zvonko — hčerko, Peklar Ivan — sina, Tavčar Martin — sina, Hudi Leon — sina, Križnik Ivan — hčerko, Stopinšek Franc — hčerko.

POGOVARJALI SMO SE

GROHAR JANEZ — obratni električar

NEKAJ OSEBNIH PODATKOV
Rodil sem se 2. maja 1930 v Rogaški Slatini. Prva otroška leta sem preživel v Podravini do začetka druge svetovne vojne. Nato smo živeli v Zagorju in Trbovljah. V sredini leta 1944 je

morala pobegniti cela družina v NOV. Tam sem doživel marsikaj bridkega, nič kaj primerneza za mladince mojih let, lahko pa poudarim, da sem tam dobil prvo lekcijo za nadaljnje življenje. Tako sem bil po zaslugi dejanja še mladoleten sprejet v SKOJ in to zavest imam še danes, kar me vzpodbuja za vsa dela.

ZAKAJ SI SE ODLOČIL ZA TA POKLIC?

Po vojni sem se moral zaposliti, ker sem bil brez vsega, kot odnašalec stekla, čeprav sem imel veliko veselje do elektrike. Ščasoma sem se navadil na težke pogoje dela in vzljubil tudi steklarski poklic in tudi opravil strokovni izpit za pomočnika na pipah. Ob poškodbah na roki sem moral zapustiti steklarski poklic in prišel sem do davno zaželenega poklica — prekvalificiral sem se za električarja. Dobil sem mesto obratnega električarja. To delo pa opravljam že 15 let.

DOLGA LETA ŽE DELAŠ TAKOREKOČ »VEDNO« BREZ PROSTIH NEDELJ IN PRAZNIKOV, TE TO MOTI?

Logično, da me to moti, kajti za veliko sem prikrajšan. Delo brez prostih praznikov in nedelj mi ne omogoča aktivno udejstvovanje na kulturnem in rekreacijskem področju, kajti vsa tekmovanja in podobno se odvijajo ob prostih nedeljah in praznikih, ne pa takrat, ko sem jaz prost.

KAJ IMAŠ ZA NAJVEČJO TEŽAVO — OVIRO PRI TVOJEM — VAŠEM DEŽURNEM POKLICU?

To je poklic spotike in nič kaj dosti priznan, čeprav potrebuješ dosti znanja in iniciative. Pri današnjih tehnikah pa sploh, da ne govorim še o izpadih električnega toka in o smrtni nevarnosti.

KAKO GLEDAŠ NA POLOŽAJ PODJETJA, KAJ SMATRAŠ O POLITIKI SAMOUPRAVNIH ORGANOV?

Ponosen sem, da delam v našem podjetju. Naše podjetje je namreč marljiv kolektiv, veliko pa se imamo zahvaliti našemu dobremu vodstvu, ki nas prek vseh težav lepo vodi. Samoupravni sistem je dolgoletno delo našega podjetja in naše partije, katerih sadov se včasih še sami ne zavedamo. Samoupravljanje je

cilj vsakega naprednega proletariata.

POZNAN SI KOT DOLGOLETNI FUNKCIONAR V STRELSKI DRUŽINI STEKLARNE, KAJ TI TO DELO POMENI?

V strelski družini »Steklar« sem od leta 1963. Pred tem sem bil 10 let aktivni član »Svobode II« in sicer kot kinooperater in nekaj časa v brogarskem društvu. Predsednik strelske družine sem že 8 let, kar pa me poleg moje službe kar precej utruja. Pomeni mi odgovornost do družine in kolektiva, ki sta mi to funkcijo zaupala.

POKRITO STRELIŠČE BO KMALU GOTOVO, KAJ LAHKO REČES O NJEGOVI IZGRADNJI? KJE SO BILE ALI PA SO SE NAJVEČJE TEŽAVE?

Naše novo zračno, kakor tudi NK strelišče je zelo velik napre-

dek naše družine kot športni objekt našega kolektiva, ki v naši ozki dolini, čeprav se trudimo, še nima v smislu rekreacije svojega pomena za izživiljanje. Težave postanejo povsod, kjer se dela, vprašanje pa je, če se tudi rešijo. Poudarjam, kot sem že enkrat omenil, da pri takšnem delovnem kolektivu in njegovem vodstvu, kot je naš, se najde razumevanje. To je tisto geslo: V SLOGI JE MOČ!

KAJ PRIČAKUJEŠ OD NOVEGA OBJEKTA?

Ta objekt daje možnost velikega napredka in ko se še dopolni, bodo uresničene sanje kolektiva steklarne Hrastnik.

TVOJI CILJI IN ŽELJE?

Nimam nobenih posebnih osebnih ciljev. Želim si pa le to, da bi bil mir na svetu, drugo bomo pa že sami ustvarili.

Srečanje pionirjev - dopisnikov v Trebnjem

V Trebnjem je bil pred nekaj dnevi shod vseh pionirjev dopisnikov. Zbrali smo se iz različnih krajev Slovenije.

Ko smo v petek prispeli v Trebnje, so nas prisrčno sprejeli in nas pogostili v šolski kuhinji s toplo malico. Kasneje smo imeli v avli šole program. Spoznali smo vse urednike, ki urejajo razne revije. V čast nam je bilo, da smo se lahko spoznali tudi s pesnikom Tonetom Pavčkom. To je pesnik, ki piše predvsem za otroke. Po končanem programu smo si ogledali številna šolska glasila, ki so bila razstavljena v avli. Šest najboljših glasil je dobilo nagrade. Med njimi so bila nagrajena naslednja glasila: Brstje, Utrinki, Lastovke, Pogledi, Varda in Žarki.

Po končanem programu so nas z dvema avtobusoma odpeljali v Mirno, kjer smo kosili. Po kosilu smo si ogledali lepo, moderno šolo z veliko telovadnico. Zatem so nas v popoldanskem času obiskali znana igralca televizijske nadaljevanke Erazem in potepuh, Toni iz Veselega tobogana in še pesnik Tone Pavček. Zadnji nam je povedal svojo pesem, ki jo je napisal kot prvo in se nam je zdela zelo zanimiva. Tudi ostali so nam povedali marsikaj, kar je bilo za nas še neznano. Imeli smo tudi kratke intervjuje s posamezniki. Seveda nas je zabaval tudi Toni s svojimi šalami. Mi smo ga nadlegovali, naj pove nekaj o samem sebi in seveda o njegovi teti Mari. Bilo je res zanimivo in pestro popoldne v krogu obiskovalcev, ki pa je skoraj prehitro minilo.

Proti večeru so nas razdelili v štiri skupine. Eni so ostali v Mirni, druge pa so prepeljali z avto-

busom v Trebnje, na domove v Mokronog in Sentrupert. Mene so določili, da grem v Trebnje. Tam so nas sprejeli učenci iz trebanjske šole. Neka učenka iz osmega razreda me je povabila, da grem z njo domov. Hitro sva se spoprijateljili in si povedali najvažnejše o sebi. Tu sem večerjela, nato pa odšla v posteljo, kjer sva se pogovarjali še dolgo v noč o marsičem, kar naju je obe zanimalo. Med drugim sva se pogovarjali o razmerah na šoli, tako eni kot drugi, o krožkih, ki jih imamo na šoli in katere obiskujemo, ter še drugo. Naslednji dan smo imeli na programu pogovor s pisateljem Antonom Ingoličem, ki je dobil zlato značko, in sicer za najbolj priljubljeno knjigo med mladimi — Gimnazijka, z Ivanom Potrčem, Leopoldom Suhadolčanom in pesnikom Binatijem. Veliko priznanje je dobil tudi pokojni pisatelj Janez Jalen za knjigo Bobri. V njegovem imenu je prejela nagrado predstavница šole, ki si imenuje po pokojnem pisatelju Jalenu. Mladi pionirji smo vsem tem pisateljem in pesnikom postavljali razna vprašanja, ki so nas najbolj zanimala. Oni pa so nam z veseljem in radostjo, da nas vse to zanima, odgovarjali, mi pa smo jih poslušali. Pripovedovali so nam predvsem o nastanku njihovih del, knjig. Tako nam je Anton Ingolič lepo povedal, kako je napisal knjigo Udarne brigada, katere vsebina je zelo zanimiva. Med drugim so nam povedali, da so vsa ta dela nastala na podlagi resničnih dogodkov. Tudi osebe niso izmišljene. Tako smo izvedeli precej stvari, ki so nam bile še nejasne.

Grčar Svitlana
lit.-novinarski krožek

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi drage žene, mame in stare mame
SENČAR MARIJE

se iskreno zahvaljujemo sosedom, znancem in prijateljem za venco in vso pomoč, ki so nam jo nudili ob izgubi drage žene. Zahvaljujemo se govorniku, ki je orisal lik pokojnice, godbi za žalostinki in venec, pevskemu zboru in sodelavcem elektro delavnice za venec ter vsem, ki so drago pokojnico v tako velikem številu spremljali na njeni zadnji poti na dolsko pokopališče.

Žaljujoči mož Ludvik,
sinovi Ludvik, Erih, Mirko z družinami
ter ostalo sorodstvo

NAGRADNA KRIŽANKA

GLAS PRI EKSPLOZIJI	ARHITEKT MIHEVC	KRATICA NI- ZOJEM. LE- TAL. DRUŽBE	ITALIJAN. VULKANSKO OTOČJE SE- VERNOD SICILIJE	UMETNA MASA	PRECIZNO MERILO	PREBIVALEC EVROPSKE DRŽAVE	DRUŽABNO SREČANJE OB ČAJU	1	KLEMENT JUG	MOŠKO IME	ŽENSKO IME	NAZIV	NASLOV BE- NEŠKIH PO- GLAVARJEV	LEPO VEDENJE	GRŠKI FILOZOF	NAPAD, NASKOK
ZLODEJ, HUDICEK										PLANINSKA CVETICA, SVIŠČ	ZASTRUPI- TEV S KIS- LIMI SNOVMI					
VISOKO PRIZNANJE										SLAVNOSTNA LETALSKA PARADA	AMPER					
ČETA, DRUŽBA									KRAJ PRI TRSTU STOPNJA ALKOHOLA V PIJACAH							
SESTAVIL: KARLI DREMEL	IGRALEC NA HAR- MONIKO	NADAV, PREDUJEM	MESTO NASE- VERU ČILA GOZDNI DELAVEC					RIMSKA 1100		RAFKO, IRGOLIČ	REAUMUR	DEL TOVARNE, OKRET	OBLASTA BAKTERIJA			
RIMSKI CESAR								ZGOD. KRAJ V ŠVICI MUZA PESNIŠTVA					ŠTEFOK FRANCOSKI PESNIK (JACQUES)			
BIZAN- TINSKI GRANIČAR					HLOD					DVOŽIVKA				NEON	SPODNJA PLOSKEV POSODE	AMERIŠKI PISATELJ (GEORGE)
PODZEMNI HODNIK			DIKA	MESTO V DALJ- MACIJI	MOŠKO IME	OPERNI SPEV (PO ITAL.)				JUGOSLOV. "SAN REMO" (POPEVKE)	AFRIŠKA ZIVAL, RINOCEROS	KÓLO NA ŠAHOVSKEM TURNIRJU.				
SLOVAŠKI KNJIŽEVNIK (LADISLAV)						DEL OKNA (OKOVJE)	NOBELOVEC ZA KNJIŽEV- NOST ZA LE- TO 1966					SEŠTEVANEC PODOBNOŠT, NALIČNOST				
MESTO V ITALIJI						TANTAL SUKNO ZA LOVSKE OBLEKE			ITAL. FILM, PRODUCENT (CARLO)					OLLENHAUER ERICH SAMOSTAN- SKI PRED- STOJNIK		
NATRIJ		ALPSKI PRELAZ, EKSPRESNI VLAK							STAROŽI- DOVSKI KRALJ SIMON GREGORIČ			BRUNO PARMA			IBSENOVA DRAMA	ORGANSKA SPOJINA, DERIVAT AMONIAKA
IVAN CANKAR		KLADA ZA SEKANJE JEZERO V AFRIKI						KONICA	NAJVIŠJI VRH V KA- RAVANKAH			PESNICA MUSER				
PLAŽA			JOŽE INGOLIČ	TV SPI- KER ČASL. ANTON ČEHOV				INDIJSKI PREDSED- NIK TITAN				MESTO V SREDNJI FRANCIJI				
OTOK ČAROVNICE KIRKE					INTELI- GENČNI PRESKUS				IZRAZ ZALOŠTI, PLAČ			PRIPADNIK ANGLEŠKE KONZERVA- TIVNE STRANKE				
VRSTA SOLATE					PRIPADNIKI ZAHODNE SKUPINE STARIH SLOVANOV				TURŠKI VELIKAŠ			PERZIJA				

NAGRADNA KRIŽANKA

Za pravilno rešitev nagradne križanke razpisujemo 7 nagrad:

1. nagrada 30 din
2. nagrada 20 din
3. do 7. nagrada 10 din

Izrezek z vpisano rešitvijo pošljite na naslov: Uredništvo »STEKLARJA«, Hrastnik. Pri žrebanju bomo upoštevali vse pravilne rešitve, ki bodo v uredništvu do ponedeljka 23. 10. 1972.

NAGRAJENI REŠEVALCI

Za nagradno križanko v septembrski številki »STEKLARJA« smo do določenega roka prejeli 64 rešitev. Srečni izžrebanci, ki so imeli pravilne rešitve, prejmejo:

1. nagrado 30 din: JAVORŠEK Sanda;
2. nagrado 20 din: ALT Jože;
3. do 7. nagrado po 10 din: ALT Ervin, BREČKO Franci, KLENOVŠEK Anica, PETAN Marjetka, MIKLIČ Jože, upok.

PRAVILNA REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: Budau, glad, Real, anas, hlapi, obroč, tartar, O. A., pek, Egon, Cambridge, rt, šoba, Z. D. Bernina, Ti, knez, Menart, skoki, krogla, Atila, Metz, Klaus, Er, jeti, ferialec, I. L., K. J., Kavalek, E. D., snob, E, plastron, nastava, RI, Astrid, go, alka, Apollo, Alah, piškur, gardina, nivo, pokora, Ank, miš, grad, ananas.

Konec članka o požarni varn. z 10. str.

5. Najprej začnite gasiti predmete, ki najbolj gorijo, nato pa druge z manjšim plamenom.

V največ primerih boste manjši požar najuspešneje pogasili z ročnim gasilnim aparatom na prah »S«. Tudi z dovolj širokim azbestnim pregrinjalom boste zanesljivo uspeli pri gašenju strojev ali posameznih sodov, v katerih gorijo vnetljive tekočine.

6. Vsaka gorljiva snov zahteva določena gasilna sredstva in določen način gašenja.

Trdne snovi: les, premog, kožo, gumi, papir itd. gasimo z vodo; vnetljive tekočine: bencin, nafto, olja, maziva itd. gasimo z vodno meglo, z gasilno peno, z gasilnim prahom ali s CO₂;

gorljive pline: butan, propan, aceten, disous plin gasimo s CO₂ ali z gasilnim prahom; elektro naprave: elektromotorje, transformatorje, električne kable, električne žice itd. gasimo s CO₂ ali z gasilnim prahom (velike transformatorje na prostem pa tudi s peno ali vodno meglo); lahke kovine: aluminij, magnezij, elektron, titan gasimo z gasilnim prahom ali z drobnim suhim peskom.

Upošteвайте vsaj ta kratka navodila, da bi zmanjšali število požarov, število človeških žrtev in telesnih poškodb pa tudi materialno škodo.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

KNAP JOŽETA

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za izrečeno sožalje in darovano cvetje in vence, govornikoma, ki sta orisala lik dragega pokojnika, godbi in pevskemu zboru »Svobode II«, sodelavcem notranjega obrata, upravi podjetja, sindikalni organizaciji za vence ter vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti na dolsko pokopališče.

Žalujocha žena Jožefa, hči Pepca in sin Niko z družinama ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame in stare mame

ČOH MARIJE

se iskreno zahvaljujemo sosedom, znancem in prijateljem za sočustvovanje in poklonjene vence in cvetje, govorniku SZDL Hrastnik spodnji del, godbi na pihala »Svobode« I, pevskemu zboru »Svobode« II, učencem tehnične gradbene šole iz Ljubljane za vence ter učencem 8. razreda osnovne šole Narodnega heroja Rajka iz Hrastnika za šopke ter vsem tistim, ki so drago pokojnico v tako velikem številu spremljali na njeni zadnji poti.

Žalujochi mož Mirko, sinovi Mirči, Jožek in Viki z ženo Maro, vnukinji Dušanka in Jana ter ostalo sorodstvo